

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
1161-ut 25. szám.
Levelekre csak beküldött postabélyeg ellenében válaszolunk.

Közlemények az orsz. magy. gazdasági egyesület köréből.

Az Országos Magyar Gazdasági egyesület **műszaki szakosztálya** november hó 13-án pénteken d. u. 4 órakor a Közteleken ülést tart.

Az ülés tárgysorozata:

1. A kiállítások és gép-versenyek szervezése.
2. A gépkísérleti állomás létesítése.
3. Az 1892 ik évben a felső-tiszavideki gazd. egylettel rendezendő aratógép-verseny.
4. Folyó ügyek.

Ifj. gr. Széchenyi Imre,
elnök.

Az Orsz. Magy. Gazd. egyesület **baromfitenyésztő szakosztálya** f. hó 16-án, hétfőn d. u. 5 órakor a Közteleken *vásztmányi* ülést tart.

Ismeretlen tartózkodásu egyesületi tagok.

Lepényi Pál *ezelőtt Geletneken,*
Ónody Dezső *» Gömör-Panyiton,*
Virágh Gyula *» Budapesten,*
Lovász Antal *» Üllőn,*
Illés Dénes *» Vrázslón,*
Nákó János *» N.-Szt. Miklóson,*
Gyenge Gyula *» Rétén,*
Pósa József *» Ibrányon,*
Cseh László *» Oláh Kocsárdon,*
Óváry Sándor *» Iklódon.*

Budapest, 1891. november hó 7.

(Korai fagy és jövő termésünk. — Tavasz buza. — A rossz burgonyatermés és a kivándorlás. — Orosz ló- és sertés-kiviteli tilalom. — Lóbizományi istállók. — A cseh agrár-áramlat. — Börzeadó. — A román kereskedelmi szerződés a bécsi parlamentben. — Amerikai sertés s osztrák cukor. — Sertésus vámja Franciaországban.)

Emberemlékezet óta nem kellett annyi kalamitással megküzdenie a gazdának, mint ez utóbbi években. Nemcsak a növényi és állati paraziták teszik próbára a türelmét s bizalmát, de úgy látszik, az időjárás is ádáz ellenségei közé szegődött.

A várva-várt eső helyett jött fagy és hó!

Még az járt legjobban, a ki idejekorán elvetett, mert az ország minden részéből befutott tudósítások szerint a korai vetések türethetők. Ime egy újabb nyomás bizonyíték a korai vetés mellett!

A kései vetések azonban siralmas képet s csekély reményt nyújtanak.

Foltosak s a mi nagysokára kibujt, az is elkényszeredett, vékony száru, sárgás színű, úgy, hogy az ily vetések még akkor sem adnak teljes termést, ha gyenge telünk lesz is.

Jó része azonban a kötöttebb talajoknak még vetetlen, különösen a here- és luczerna-talajok s a tulkötött talajok, melyekből az eke szántásközben kiugrik.

Sok lesz tehát a tavaszi, különösen buza, ép azért jó már eleve gondoskodni vetőmagról, mert a mint a körülmények mutatják a *tavaszi buza kapós lesz!*

Összes reményeink tehát jövő termésünket illetőleg, egy korai, kedvező tavaszban összpontosulnak, mert csak ez esetben bírjuk az összehalmozódott szántási és vetési munkát idejére és megfelelőleg elvégezni. — Oly kései tavaszadás mint az ide, nagy katasztrófa szülője volna nálunk, mert egy általánosan rossz termés oly nyomor és inségbe dönthetné az egész országot, mint a mily nyomor és inséget okozott a felvidéken az idei burgonyatermés. S épe silány termés okozta nyomor a kivándorlás epidemiájának mind kedvezőbb talaj s nincs is remény, hogy előbb megszűnjék a baj, míg a nép megélhetéséről nem gondoskodunk. Hogy ingyen burgonyát osztunk ki a szűkölködők közt, ez csak oly orvosság, mely enyhíti ugyan, de meg nem szünteti a bajt.

Mélyebbre kell nyulnunk, hatalmasabb faktorokat kell mozgásba hoznunk, hogy a megélhetésre módot nyújtsunk a népnek, mert ma a gyors közlekedési eszközök nemcsak az áru forgalmát növelik óriási mértékben, de a népek érintkezését is felette megkönnyítik, mely körülmény mindinkább érvényre juttatja még oly sovinszta nemzet fiai között is, mint mi vagyunk, azt a meglehetősen kozmopolitikus elvet: *ubi bene, ibi patria!*

A felvidék mezőgazdasági, szeszgyári működésüket nyers anyag hián beszűntetni kénytelenek. Mozgalom indult meg tehát a felvidéki megyei törvényhatóságok körében, hogy megkeresik a kereskedelmi minisztert, miszerint az államvasutak a szeszgyártáshoz szükséges burgonyát önköltségen szállítsák a szeszgyárakhoz.

A mennyire ismerjük a kereskedelmi minisztert, előre is tudjuk, hogy e méltányos kérelmet megtagadni nem fogja, mert a munkaadó szeszgyárak bizonyára okszerűbb megoldási módja a nyomor enyhítésének, mint az ingyenburgonya!

Az inséges Oroszország a kiviteli tilalmakba, úgy látszik, nagyon belemelegedett. Újabb hírek szerint a *ló- és sertés-kivitel* is be fogják tiltani. A sertés-kivitel betiltását az inségből még csak kitudnók magyarázni, de nem a ló-kivitelét, nem különösen akkor, midőn „a legfelsőbb helyen engedélyezett moszkvai orosz lótenyésztési részvénytársaság“ csak

legutóbb is *Bécsben* állított fel *lóbizományi istállót*. A berlini ilyenmő istálló működése nagyon érezhető, a mennyiben erős konkurrencziával kell a magyar ló-kivitelnek küzdenie s most az ország közvetlen közelében ütök fel tanyájukat sőt még magában az országban is felveszik a harczt, hogy tért hódítsanak.

Hát a mi lóbizományi istállóink hol késnek az éji homályban, vagy már nekünk végzetünk, hogy mindenben s mindenki által megelőztessünk?

A cseh országos kormány mindazon gabonaküldeményeknek, melyek direkt valamely malom czimére szólnak, az államvasutakon 17%, a társulati vasutakon 15% tarifamérséklést biztosít az esetben, ha Magyarországgal szemben a távolság legalább 150, a társországgal szemben pedig 100 kilométer.

Meglehetősen riadalmat is keltett ez intézkedés a prágai börzén s mint halljuk, a közvetítő kereskedelem határozottan állást foglalt ez intézkedéssel szemben, mint a mely létérdekeit alapjában sérti. Reméljük azonban, hogy ez erélyes kormányintézkedésekkel szemben az egész mozgalom meddő sikerü marad.

A mit *Bismarck* nem birt Németországban keresztülvinni, a miért hiába küzdöttek más államok is, úgy látszik, Ausztriában létesül legelőbb. *Bilinszki* képviselő egy a már két év előtt kidolgozott törvényjavaslat módosításával új tervezetet készített a **börzeadó**ról. *Bilinszky* fentartja kötésenkint a régi tervezet 10 kr adóját és sok másban is egyezik az első javaslattal. Az adó bélyeg alakjában fizettetnék; nagyobb czégek, intézetek stbnek megengedtetnék, hogy forgalmukhoz mérten adójukat időszakonként közvetlen fizessék. De a mi minket leginkább érdekel, az *Bilinszkinék* azon javaslata, hogy az osztrák kormány hasson oda, miszerint a *börzeadó Magyarországon* is hasonló alapokon és *Ausztriával egy időben léptettessék életbe*. Teljesen a szívünk szerint beszél s örvendünk, hogy e téren is egy véleményen lehetünk osztrák szomszédainkkal. — Talán remélhetjük, hogy a pénzügyminiszterünk nézete is megváltozott két év óta ez ügyben s a dolog nálunk is komoly megfontolás tárgyát képezendi s mint törvényjavaslatot már legközelebb üdvözölhetjük a ház asztalán.

Még egy érdekes hirt hozhatunk Ausztriából, a hol *kereskedelmi szerződésünk*

Mai számunk 16 oldalra terjed.

Romániával nagy és erős vitát keltett a képviselőház pénzügyi bizottságának nov. 4-iki ülésén. Ez a vita újra csak élénk kifejezője volt annak az erőnek, a melylyel a mezőgazdasági érdekek a szomszéd Ausztriában, az „iparállamban“ érvényesülnek. — *Bacquehem* kereskedelemügyi miniszter a vámszerződés tárgyában interpelláltván, ez incidensből kifolyólag *br. Morsey* nyilatkozott a román szerződés megkötése mellett felhozott érvekkel szemben s álláspontját *Dr. Keilsberg* is támogatta. *Br. Morsey* a román határ elzárását *abszolút szükségnek* nyilatkoztatta ki. Hatásos beszédében reámutatott ama tendenciózus magatartásra, a melylyel a bécsi lapok és egyes pártok a román vámháborút *Magyarország és egyes nagybirtokosok érdekei dédelgetésének igyekezőnek feltüntetni, pedig ez minden osztrák, cseh vagy morva parasztnak is létbe vágó kérdés.* A bécsi husarak magassága, ugymond, bár még ma is messze áll csak a hetvenes évek áraihoz is, nem a kevés és drága marhának tulajdonítandó, hanem gyökere a közvetítés uszorája, és a bécsi vásár mizeriáiban keresendő, a mely, mint általában ismeretes, teljesen egyes czégek karmai között van. Ez a közvetítés azután szípolozza a termelőt és a fogyasztót egyaránt. E bajokon épúgy sürgősen és erélyesen kellene segíteni, mint azon a tényen, hogy itt sem a kormány, sem Bécs város tanácsa nem teljesíti kötelességét és hogy a st.-marxi vásártér tulajdonkép az állatjárványok fészke Ausztriában.

Hogy *br. Morsey* e szavaira felfermed a bécsi sajtó, talán természetesnek fogja mindenki találni, ép úgy azt is, hogy a megkezdett vita Bécsben élénk eszmecsereket hozand felszínre a vámkérdéseket illetőleg. A mint azonban a *börzeadó* és a *román kereskedelmi szerződés terén* körülbelül egyetértünk a bécsiekkel, ép annyira összeütközök az osztrák kormányának állítólag Amerikával folytatott vámtárgyalásoknál követett, érdekeinket mélyen sértő eljárásával szemben.

Az amerikai *sertéshus vámmentes beengedéséről* szól az ének az esetben, ha rekompensáció fejében Amerika a cukornak ad vámkedvezményeket. A dologhoz kormányunknak is csak volna hozzájárulása, a melyről nem tételezzük fel, hogy akkor, midőn a folyton kevesbedő fogyasztó piacok folytán a sertés ára annyira esett, egy ily, minden állam-bölcsességet nélkülöző egyezkedésekbe bemenjen. Azt is meséli a fáma, hogy Amerika volt a bölesebb s a kétes értékű ajándékot nem tartotta oly becsesnek, hogy viszonzásul a cukor előtt nyissa meg feltétlenül sorompóit.

Az amerikai *sertéshusról* szólva, el nem mulaszthatjuk felemlíteni Franciaország eljárását e kérdéssel szemben.

Egy lakonikus rövidegü, mégis sokatmondó párisi távirat jelentette, hogy a francia senatus a kamara által elfogadott 20 frank *sertéshus-vámost* kevésnek találta s 25 frankra emelte, azon megoko-

lással, hogy noha Franciaország mindenivel barátságos viszonyban óhajt élni, azért saját érdekeit senkinek sem hajlandó feláldozni!

Hát hiszen csak ennek az elvnek az uralmát óhajtánók mi is érvényre juttatni Magyarország gazdasági politikájában.

R. Gy.

A gabonasziszik.

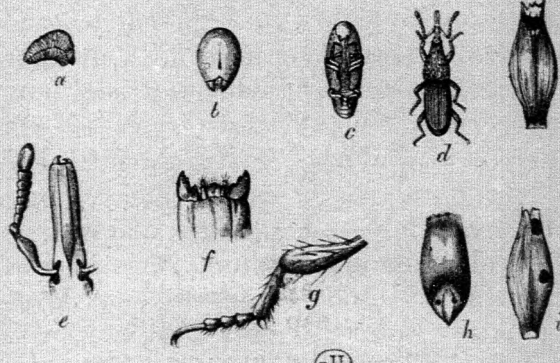
(*Calandra granaria*, L.)

Irta *Jablonowski József*.

(Folytatás.)

Az egész állat — úgy látszik — mintha igen finom és átlátszó burokba volna göngyöltve s e burkon át lehet látni, hogy az álcának tojásdad alakú barna feje már eltűnt, helyette ott van a csőr-alak csápokkal és a szem-nyomokkal és a mellén szépen egymasmelle rakva látható a két első lábszár, majd utánok — és pedig már a potroh tövén — következik a fedő-szárny, mely hátulról a test oldalához annyira oda van illesztve, hogy elől (t. i. az ábrán, tényleg az állat testének alsó részén) már majdnem érintkezik és ez után jön a sor az utolsó lábpárra (l. abra c) Ime a zsiszik bábja!

Az állat most már ériateskor sem mozog láthatólag, mindazonáltal élete nem szünetel. Az üvegszerű burok — úgy tetszik — mintha egyre

a igen fiatal álca oldalról nézve (8-szoros nagyságban); b az álca feje (36-szor nagy.); c a báb (4-szeres nagys.); d a kifejlett állat (4-szer nagy.); e a kifejlett állat feje (23-szor nagy.); f a rágószerv (60-szor nagy.); g a láb (34-szer nagy.); h a megfáradott búzaszem (2 szer nagy.); i-j megrágott árpaszemek (2-szer nagy.).

(Olvasóink kényelmére az ábrát a folytatásba is felvettük. Szerk.)

jobban és jobban hozzászáradna az állat egyes szerveihez és ezek annyival inkább el-elválának a testtől; a fehéres színezet mulóban van, változik s az állat igen világos-barna, némileg vereskés-sárga lesz; e szín is azonban idővel egyre sötétül, míg végre akkorára, mikor az állat harmadik életszakát már-már bevégezte, az sötét-barna. Ugyanakkor az egykor igen puha külső burok chitin-anyaga megkeményedik, a merev tagok megmozdulnak s az állat megszabadul egyszerre a természet titokzatos békóitól: megmozdul, használja tagjait és a szabadba vágyik. Rágó-szervével — ha szükséges — áttöri lakóhelye falát, vagy néha egyszerűen farolva s a gazda — gondolom — nem kellemes meglepetésére, im kibújik a kis gabonasziszik.

Azonban nem minden kifejlődött gabonasziszik barnul meg erősen: vannak példányok — mint azt már előbb is említém — melyek igen világos-barnák. Azt hiszem, hogy ezeket fejlődés közben valami baj érte, vagy táplálékuk nem volt elegendő s ezek hamarabb is pusztulnak el, mert az elhullott bogarak közt — már t. i. a fogságba tartott példányaim után itélve — aránylag több a világos, mint a sötét-barna.

Hogy a gabona-zsiszik teljes kifejlődéséhez mennyi idő kell, az még kérdés: atlag 45—50 napot lehet számítani, Decaux azt kerek két hónapra teszi, a mi körülbelül megfelel a tényleges fejlődésnek is. Mert ha igaz, hogy az álca 8—10

nap mulva kibújik a petéből s az pedig mintegy 7—8 nap mulva bebabozódik s aztán a báb nyugalma (Decaux szerint) ismét csak 8—10 napig tart, akkor az összes legfeljebb csak 28—30 nap volna. Vegyük ehhez most azt is, hogy a kifejlett gabonasziszik nősténye csak 10—15 nap mulva rak petét, akkor az összes fejlődési idő másfél hónap volna. Ez ismét annak felel meg, hogy egy gabonaszisziknek egy évben (már t. i. április 15-től október 15-ig, tehát körülbelül 180 napon) át négy nemzedéke volna (180 : 45 = 4), holott az irók rendszeren csak kettőt és csak rendkívül kedvező időben, hármát számítanak. En azt hiszem, hogy rendszeren négy nemzedékkel van dolgunk s hogy egy-egy nőstény legfeljebb 25—30 petét rak s így egy pár gabonaszisziknek évenként körülbelül 80—85 utódja van. Az én 10 hónapon át fogva tartott zsiszikeim szaporodási aránya e mellett látszik bizonyítani.

Hogy egy gabonasziszik összes életfolyama — már t. i. mint kifejlett állat-é beleszámítva az átalakulási időszakot is — milyen hosszúra teendő, az még nincs megállapítva, de kísérletül fogva tartott példányoknál tapasztalt eredményre hivatkozva, gondolom, hogy az aránylag igen hosszú, mert a 16—18 drb zsiszik 186 utóda közül 10 és egy fél hónapos tenyésztés után szept. 18-án 170 drb. él és csak 26 drb. pusztult el, a mi mindenesetre arra mutat, hogy az anyaállat megéri még negyedik foku utódait (4 × 45 nap = 6 hónap). Kérdés az is, hogy a hideg miatt való megmerevülési állapot csökkentie-e az állat életidejét, vagy közömbös-e az arra?

III.

A kibuvott zsiszik nem szereti a magányt; felkeresi azon helyeket, hol társait leli s ott aztán csendben tovább szaporodik.

Ily helyül szolgálnak pedig első sorban azon piszkos, vegyes maggal megtöltött magtári zugok, falépcsők közt lévő és néha évtizedes porral ellepelt nagyobb hézagok, a deszkák alá hullott szemetes magrakások, sötét ablakok, félig elhagyott fiókok szemete s mindazon hely, a hová itt-ott gabona szem is hull, de a hová a gazda szeme ritkán, keze még ritkábban, míg szolgájának seprője pedig a legritkábban — téved.

Kedveli a nyugalmat. Nem szeret igen vándorolni és ez már az ő életfolyásának a következménye. Egy kikezdett mag elég neki jó hosszú időre s nem szereti, ha nyugalmas helyét elhagyva, egyedül lábaira utasítva — repülőszárnya nincs! — új tanyát keresni kénytelen. Ha tehát azon helyet, a hol a zsiszik-fajzat tanyáz, megzavarjuk, a zsiszik megunva a szüntelen zaklatást, ott hagyja azt végleg és újabb zugot keres, a hol háborítatlanul folytathatja békés és csendes életét.

A megzavarás első pillanatában a zsiszik tetszhalottat színlel: kinyújtózik, lábait kissé testéhez húzza, mint azt más ravaszkodó bogaraknál is megszoktuk s ilyen állapotban vesztég marad 10, néha 30 másodpercig is és az üldözőjével el akarja hitetni, hogy: meghalt a zsiszik — a zsiszik nincs többé! Gyakoribb zavarás után azonban, kivált ha ez egymásután történik, a kis képmutató már nem él esellel: mintha tudná, hogy ugys hiába való az.

Midőn azt gondolja, hogy színlelésével már czélt ért, hozzáfog a meneküléshez és minthogy repülő szárnya nincs, csak lábát használja s azt elég szaporán, mert egy perc alatt megtesz 40—50 cm.-nyi utat is. Ilyen menekülő bogár egyelőre csak olyan helyet keres, a hol ideiglenesen meghuzhatja magát, tehát csak menedék-helyet.

A gabonasziszik nem nagy barátja a világosságnak sem: sötétben végzi gonosz munkáját. A világos helyre csak akkor menekül, ha zaklatják. Innen van, hogy a gabonarakarok külső falain rendszerint csak tavasszal lehet látni egy-két tova hurczolkodó zsiszik-állatot, a mikor a magtár belsejében nagyobb zavargással járó munkák folynak, milyenek a nagyobb mérvű takarítások, gabonaszállítások, tavaszi vetéshez való előkészületek s általában olyan munkálatok,

meltek ha nem is közvetlenül a zsiszik tanyáját, akkor legalább annak környékét igen nagy mértékben zavarják.

Az üvegbe tartott zsiszikeim, ha hosszabb ideig nem zavarom őket, rendszeren annyira elbujnak a mag közé, hogy első pillanatra senki sem mondáná, hogy az üvegben zsiszik is van, de ha csak egy keveskét is meghaborgatom a nyugodalmukat, akkor azonnal elötűnnek és fel s alá sétálnak az üveg falán.

A gabonazsiszik kedveli a meleget, mert ha a hidegebb őszi napok közelednek, akkor olyan helyre húzódnak, a hol a hideg ellen védve van, míg ha már a téli fagyos időjárás is bekövetkezett, akkor megmerevül és ilyen állapotban kihuzza a telet. Azonban, ha olyan helyen van, a hol a téli időszak + 10—12° C.-nál nem hidegebb, ott tovább éli világát. Így pl., ha nagyobb gabonagarmadába jut, melynek belseje aránylag meleg, akkor ott tovább él a nélkül, hogy életét a téli merev álom megszakítaná.

Ha a gabonazsiszik tanyázóhelyének megválasztásában csak egyedül a piszok- és szeméthalmozásokra, vagy legfeljebb az ocsurakásokban elmaradt jó-rossz szemekre szorítkoznék, akkor annak kártékonyasága számba sem jönne: baj az, hogy az elszaporodott gabonazsiszik igen nagy számmal átvonul a gabonagarmadába, aztán ott folytatja szaporodását és ezt annál rohamosabban, minél kevésbé haborgatják.

Külsőleg alig lehet észrevenni, hogy a zsiszik benne van a gabonarakásban, mert nem marad a halom felszínén, hanem bele bujik annak belsejébe legalább 15—20 centiméternyire s ott folytatja aztán annyira kártékony működését.

Némi különbség van a gabonazsiszik nőstény- és hímjének pusztítása között. A gabonazsiszik nősténye rendszeren nemcsak egy-egy szemet sért meg, mert hiszen neki ki kell kezdeni minden szemet, a melybe petét akar tojni s az így kirágott s el is fogyasztott kis lisztmennyiség egyelőre elég neki taplalekul is: majd következő peténél, tehát következő megsértett szemnél szerez újra annyit, a mennyi további életfenntartásához elég s ilyen kikezdett szemet aztán a fejlődő utóda üríti ki teljesen. Egészen másképp pusztít a hímje: ez addig rág egy-egy szemet, míg vagy tökéletesen ki nem üríti annak belső tartalmát, a lisztjét, vagy el nem zavarják onnan vagy végre el nem pusztul maga is. Aztán van különbség kettőjük rágási módja között is: a nőstény csak ott kezd ki a szemet, a hová a petéjét rakja, tehát — mint láttuk — mindig a puhább részekben: míg a hím bárhol. Előtte van egy kukoricza szem, a melyet egy gabonazsiszik ép ott kezdett ki, a hol az a legkeményebb: az állat feje és nyaka már egészen benne van a szemben s csak a mozgó lábai árulják el, hogy mint igyekszik egyre beljebb és beljebb hatolni a szembe.

És ez által, hogy a kifejlett állat is pusztít, s annak a mag belsejében fejlődő alakjai is emésztik a szem liszt tartalmát, a kár a pusztító állatok számához képest néha óriásivá válik. Deaux közül egy esetet, hogy egy rozsgarmada a benne hemzsegő zsiszik miatt úgy látszott, mintha annak egész tömege mozogna s a rozs sulya maga, mely csépléskor 80 kilogrammos volt, a zsiszik pusztítása miatt 62 kilogrammra apadt: tehát már 18 kg. kárba veszett, a mi 22·5%-nak felel meg.¹⁾ Dr. Herpin a kárt átlag 20%-ra teszi.²⁾

A zsiszik rendszerint csak a magtárban támadja meg a gabonát: vannak azonban esetek, hogy máshol is pl. a csürben, vagy a kazalban, ha a szem ott soká a kalászban maradt. Ez eset leginkább hazánk északi vidékein szokott bekövetkezni, a hol a gabonát nem cséplik ki azonnal az aratás után, hanem csürben vagy fedett helyen kazlakban összehalmozzák és téli időre hagyják, a hol az azonban néha a következő tavaszig is el szokott maradni, kivált ott a hol a cseplési munka a közönséges csephadaróval igen

¹⁾ Deaux i. m. p. 27.

²⁾ Herpin idézett műve p. 2.

lassan halad. Az ilyen helyen aztán a megelőző évről megmaradt szemhulladékokban elősködő gabonazsiszik atmegy a kalászban lévő szemre és csak úgy pusztít itt is, mint akár a magtárban. Az alföldön, a hol esür sincs s aztán a hol a kazlakba rakott gabonát az aratás után rendszeren azonnal kinyomtatják, ló- vagy gőzerőre járó cséplőgéppel kicsépelik, attól az esettől nem kell félni.

A lábón álló gabonát azonban a gabonazsiszik sohasem támadja meg s így tehát igen alaptalan és szerfelett téves azon vélemény, hogy a gabonazsiszik már a mezőn furakodik be a gabonaszemekbe és hogy így hurcolják azt be a magtárba is. Soha! Mert a zsiszik, mint láttuk, a már tökéletesen megérett szemeket csak a magtárban kezdi ki.

És itt nem szabad összetévesztenünk a gabonazsiszikeket egy távolabbi rokonával, a *Sitones lineatus*-szal, melyet igen nagy számmal találunk már a lábón álló kalászokon, míg cséplés alkalmával — ha az gőzcséplőgéppel történik — a II. osztályu buzában az néha óriási mennyiségben mutatkozik. E bogarat — bár színtén *Curculionida* (orrmányos) — igen könnyű megkülönböztetni a zsisziktől, mert szürke színű és megnyult feje aránylag rövid és csak igen kevésvel vékonyabb, mint a nyaka.

De nem csak rágása által válik veszedelmessé a gabonazsiszik, okozója az még egyéb károknak is. Ha a zsiszik a gabonában nagy mértékben elszaporodik, a kirágott hulladék és a bogár piszok ürüléke miatt a gabona megmelegszik és hamarabb dohosodik meg, mintha tiszta maradt volna.³⁾ Hogy mint vetőmag is veszít értékéből, azt talán teljesen felesleges is mondanom. Az árpa, melynek értéke a mai fillokerás időkben a jobban és jobban terjeszkedő sörgyártás miatt már emelkedni kezd, a zsiszik fertőzése miatt malátának csak előzetes és igen alapos tisztítás után használható s így könnyen érthető a dolog, hogy a gyáros minden biznnyal szívesebben fizet magasabb árt tiszta árpaért, mint sem hogy kénytelen legyen az árpa fertőztetésével idejét és munkáját elfecsérelni. Tudjuk, hogy az iparban mai nap az idő pénz, a munka pedig vert arany.

Lisztnék sem igen használható a zsiszikes gabona: mert az ilyen liszt nemcsak hogy — mint mondani szokás — szegényes, hanem idő előtt meg is romlik, dohos lesz.

Igy tehát ezek után nem esoda, ha az elszaporodott gabonazsiszik valóságos réme a magtárnak s mit nem adna ilyenkor a magtár megszorult tulajdonosa, ha kellemetlen zsarnokától egyszerre megtudna szabadulni.

IV.

Miután a gabonazsiszik a gazdaságban ilyen jelentékeny károkat okoz, könnyen érthető dolog, hogy már a legrégebb időkben történtek lépések arra nézve, hogy a magtárt és a benne lévő gabonát meg lehessen menteni a hivatalan vendégtől. És csakugyan: már a legrégebb római gazdasági írók is ajánlanak módokat arra, hogy miképpen tartható meg a magtár zsiszikmentesnek.

Cato és Columella ajánlják, hogy a magtár falait alaposan meg kell tapasztani s a tapasztáshoz a polyvával és az olajsajtólásnál melléktermékül nyert s olajnak nem használható folyadékkal kevert agyagot kell használni. Varo az elvermelést ajánlja, míg a már megfertőzött gabonára nézve azt a tanácsot adja, hogy az ilyet ki kell tenni a napra s melléje vízzel telt edényeket kell rakni, a melyekbe aztán a zsiszik bele mászik és belefut. Természetes, hogy csak akkor, -ha- belemászik, de sajnos, nem mászik az bele.⁴⁾ A tanács első része (a tapasztás és részben az elvermelés) azonban, mint látni fogjuk, helyes.⁵⁾

³⁾ Nördlinger i. m. p. 199 azt mondja, hogy a megtámadott gabona nem kap kellemetlen szagot.

⁴⁾ Kirchner szerint a *Tinea granella* L. nevű gabonamoly röpös példányait tanácsos ilyen módon (vízzel) összefogdosni. Lásd: Die Krankheiten, Bechädigungen unserer landwirtsch. Kulturpflanzen, von Dr. Oskar Kirchner. Stuttgart 1890 p. 22.

⁵⁾ E három latin íróra nézve lásd dr. Hesznek id. m. p. 58—59.

Ujabb időben az ajánlott védekező és irtó eljárások száma igen megnövekedett.

Hogy az ember a dolog könnyebb végét szereti megfogni, mutatja az is, hogy a zsiszikek magtárból való eltávolítását is először másra szeretné bizni. Így történt, hogy a gabonazsiszik irtására ajánlották a cinkéket (ugyan eszik-e ezen madár ilyen zsiszik-féle bogarat? !), barázdabillegetőket⁶⁾ és tyukokat⁷⁾, sőt nagy erdei hangyákat⁸⁾ is. De ebben nincs nagy köszönet, mert igaz, hogy e madarak összeszedik a szabadon járó-kelő bogarakat, de nem a garmadában élőket, nem az alczákat és nem a bábokat. Továbbá meggondolandó dolog mindig még az is, hogy e madarak piszkolnak is, s a tyukfélek, kivált egy szilaj kakas, vagy egy nyugtalan kőtőlós tyúk, ugyancsak szétkotorják a gabonát is és zsiszik helyett szivesebben esznek tiszta buzát. Itt tehát ilyen módon az orvosság nagyobb kárt okoz, mint a milyen már maga a gyógyítandó baj.

Az állatok után növényekre került a sor. Ezeket részben óvintézkedésül használták, tehát hogy a tiszta mag meg ne zsiszikesedjék és részben arra, hogy a már zsiszikes megtisztuljon.

E czélokra csak az erős illatu növényeket használták: ilyenek az ürömfajták, fodormenta, démütka fű, rozsmaring, dohány és diólevél, anizs, komló, hagyma, gyalogbodza, kender stb.⁹⁾ Azonban az ezen növényekkel felmutatott eredmény, csak részben felelt meg a várakozásnak: a gabonazsiszik bizony nem hagyja el a már egyszer megszállott gabona garmadát, míg ellenben a tiszta gabonát csak némileg óvják meg, hogy a zsiszik azt el ne lepje s el ne szaporodjék benne.¹⁰⁾ A gyakorló gazda tehát nem várhat ezektől segélyt.

Ép olyan meddő a munka a dohánylével, terpentinnel, fenyő vagy boróka leveleinek főzettel való locsolgatás.¹¹⁾

Ajánlották azt is, hogy a már bomlásnak induló rak kellemetlen szaga is távol tartja a zsisziket, de ezt alig lehet komolyan figyelembe venni.¹²⁾

Hesz közli, hogy a ló-istállóban tartott gabonaneműt nem támadja meg a gabonazsiszik, de ő maga is utána veti, hogy vajjon ki az, a ki ilyen helyen tartaná a gabonáját?¹³⁾

Majd próbára kerülnek még más eljárások, melyek lényege nem annyira a használt szerben, mint az eljárás módjában rejlik.

A frissen összehalmazott tiszta gabonát körül kell venni egy kis (futó-) homok-gáttal; a gabonába bejutni akaró rovar, nem bírván átmenni az egyre omladozó gáton végre is visszavonul a nélkül, hogy célját érte volna s a gabona sérteletlen marad.¹⁴⁾ Kérdés azonban, hogy a magtárba behurcolt homok által nem teszünk-e még a zsiszikenél is nagyobb kárt!

Mondják, hogy igen czélszerű, ha nagyobb gabonahalom mellett még több apró halmocskát is hagyunk és míg a nagy garmadát gyakran át-meg átlapátolják, a kis halmok érintetlenül maradnak: mert a menekülő gabonazsiszik majd ezekben húzódnak meg, a honnan aztán az gabonástul együtt könnyű szerrel eltávolítható.¹⁵⁾

A pusztító bogárnak összezsalogatására ajánlják a friss juhbőrt és rongyokat, melyekben szintén meghuzódik a zsiszik. Sajnos azonban, hogy ilyen módon csak a kifejlett generáció számát csökkentjük, míg a pete, álca és báb még min-

⁶⁾ Traité d'Entomologie etc. par M. Girard. Paris. 1878. p. 695.

⁷⁾ Nördlinger i. m. 206. Ő azt is közli, hogy némely emberek azon hiszében, vannak, miképen a zsiszik kirágja magát még a tyúk gyomrából — is!

⁸⁾ Nördlinger u. o.

⁹⁾ Lásd ezekre nézve: Nördlinger i. m. p. 204; Girard p. 695; Hesz p. 59.

¹⁰⁾ Deaux i. m. p. 24.

¹¹⁾ Nördlinger i. h. p. 203.

¹²⁾ Girard i. m. p. 695. és Nördlinger p. 204.

¹³⁾ Hesz i. m. p. 59.

¹⁴⁾ L. Nördlinger i. m. p. 205.

¹⁵⁾ Nördlinger i. m. u. o.; Hesz i. h. Montillot i. m. p. 249, ki a kisebb halmocskák leforrázását ajánlja. Kérdés, vajjon czélhoz vezetne-e az? Mert a bogár nem mászik a halom tetején és míg a víz az ő vastag takarójához ér, az már rég kihült.

dig benmaradt a gabnában és kis idő múlva ismét el lesz árasztva általa.

Ezen eljárás mellett nem lévén elérhető a cél, próbára vették a hőt, és pedig olyan formán, hogy a fertőtlenítendő gabonát ép olyan hőnek teszik ki, a mely elég arra, hogy a zsiszik elterjedését kioltja, de ne tegye tönkre a mag csirázó képességét. A mag 70—75° C.-nál már elveszti csirázó erejét, de a zsiszik is még igen eltűri az 50°-u meleget. Ebből eléggé kiviláglik, hogy ezen eljárással csak igen nagy óvatosság mellett lehet boldogulni: mert, ha magasb a hőfok, mint kellene, tönkre megy a mag, s azt akkor már csak lisztnek — s azt is izibe! — lehet használni, míg ha a hőfok alacsony, megmaradt a zsiszik. Innen van, hogy az, dacára hogy dr. Vergier már egy gépet is szerkesztett e végből, a nagy gyakorlatba nem jutott. Dr. Vergier gépe — csak röviden elmondva a dolgot — két hengerből áll. A nagyobbba vezetik a 65—70° hőt és ebben forog vízszintes irányban a kisebb henger, melybe a fertőtlenítendő gabona-neműt adjuk. 5—6 perc múlva be van végezve a fertőtlenítés.¹⁶

Ajánlják továbbá az elvermelést is. Ugyanis tapasztalati tény az, hogy Spanyolhonban, kivált Estramadura vidéken az elvermelt gabonát nem lepi el a zsiszik: sőt nemcsak, hanem az elvermelt gabonából a zsiszik ki is pusztul. Ott — különösen Rota városa környékében — megtörténik, hogy a szállítás alatt a hosszu tengeri uton megszisikesedett gabonát a nép az angol bizományosoktól jó olcsón megveszi, elvermeli és három hónapi idő múlva a gabona ismét tiszta a zsisziktól.¹⁷ Csak az kár, hogy a talaj nem mindenütt arra való, hogy a gabonát el lehessen benne vermenni: néhol igen is nedves, másutt igen likacsos, a levegő igen is átjárja s ilyenkor aztán megél a zsiszik is a veremben: s így a verem is csak részben felel meg, ha azt a zsiszik ellen felhasználni akarnók.

Tanácsnak ugyan nem rossz az sem, hogy a zsisziktől megfertőzött magtárt el kell légmentesen zárni s akkor bizonyára elpusztul a zsiszik. El, minden bizonnyal s csak az a kérdés, hogy hol van a földgömbön egy ilyenformán elzárható magtár... Mintha a levegő még a legtömöttebb falon is nem hatolhatna be!¹⁸

És végül meg lett próbálva a kéngőz is, olyanformán, hogy a 3/4 részben gabonafélével megtöltött és légmentesen elzárható hordóban ként égetnek, a hordót aztán jól elzárják, hogy a kifejlődő gőzök hatása alatt a zsiszik elpusztuljon.¹⁹ Ezen eljárásnak csak az a hátránya, hogy igen sok időbe kerül, míg az így kezelt gabona elveszti a kellemetlen kénzagot.

Ugyancsak kósót is ajánlanak és pedig úgy, hogy azon padlóterületet, a hol a gabona fel lesz halmozva, be kell fedni egy kősóréteggel. Hogy milyen vastag legyen e réteg és hogy mi annak rációja, azt az illető ajánló sem közli. Ha azonban meggondoljuk, hogy a kősó néha — mint köznyelven mondják — «izzad», miáltal az a megvédendő gabonában nem hasznót, hanem inkább kárt okoz, alig lehet remélni, hogy vele a zsiszik ellen célzott értenék.

A mi pedig a chlormész illeti, az legfeljebb csak segítő irtószert használható s ott is kellő óvatossággal, mert annak szaga szintén kellemetlen; legfeljebb a magtár meszelésekor használható. — Ezek volnának, röviden elősorolva, azon szerek, melyek a zsiszikkal szemben kisebb-nagyobb sikert nyújtanak. Gyökeres kiirtáshoz azonban nem elégségesek és nem elégségesek arra sem, hogy a zsiszikknek elszaporodását megakadályozzák.

E két eljárást — mely e tekintetben a biztos eredményt adja — akarom a következő, utolsó részben ismertetni. (Folytatása következik.)

¹⁶) A gép részletes leírását lásd Montillotti: Les insect nuisibles. Paris. 1891. p. 250. és Girard i. m. d. 699—700.

¹⁷) L. Girard i. m. p. 696. s az elvermelésre nézve még Brochi i. m. p. 370.

¹⁸) Nördlinger i. m. p. 205.

¹⁹) Henschel: Die Insekten Schädlinge. Leipzig & Wien. 1890. p. 128.

Dijszabási ügyek.

(Kivételes dijszabás mezőgazdasági gépek és vas szállítására nézve Németország, Szerbia és Románia között. — Kivételes gyümölcsdijszabás a délnémet osztr. magyar vasuti kötélekhez. — Felsősziléziái kőszénforgalom. — Kivételes dijszabás ásványvíz, dohány és dohányliszt szállítására nézve az osztr. magy. svájci vasuti kötélekben. — Nyugat-magyar vasuti kötélek, bor és üres hordó. — Délnyugati osztr. magy. v. k. gabona. — Osztrák magyar svájci kötélek, gabona. — Olajpogácsa, cukorrépa, répaszelet és mészsizap.)

Az északnémet szerb vasuti kötélek II. részhez f. év november hó 1-én a III. pótlék lép hatályba. Ezen pótlék vas- és aczélárak, valamint mezőgazdasági gépeknek 10.000 kgr. szállítására nézve mérsékelt díjtételeket tartalmaz.

November hó 1-én a román-északnémet vasuti kötélek II. rész 1., 2., 3. füzetéhez a 4. sz. új közvetlen díjtételeket tartalmazó kivételes dijszabás lép életbe, mely a román kir. államvasutak főbb állomásaira 10.000 kgr. mennyiségben szállítandó mezőgazdasági gépekre vonatkozik.

Az 1888. év október hó 1-től eddig érvényben volt délnémet-osztrák magyar vasuti kötélek II. rész 6. füzeté és ennek I. pótlékának egyidejűlegi hatályon kívüli helyezése mellett a kivételes gyümölcsdijszabás lépett életbe f. év október hó 10-től.

Folyó év november hó 1-ével a felsősziléziái kőszénforgalomhoz (kivételes dijszabás kőszén, széntégla (briquet) és pirszen (koaks) szállítására nézve) az I. pótlék lép hatályba. Ezen pótlék a boroszlói kir. igazgatóság területén fekvő Bobrek megállóhelyre, valamint a m. kir. államvasutak Selyp állomására vonatkozólag tartalmaz új díjtételeket.

Folyó év november hó 1-ével az osztrák-magyar-svájci vasuti kötélekhez egy új kivételes dijszabás lépett életbe ásványvíz, dohány és dohányliszt szállítására nézve, egyrészt a cs. kir. szab. déli vasut (magyar vonala) és a m. kir. államvasutak állomásai, másrészt Bregenz trs., Buchs trs., St.-Margarethen trs., Lindau trs., ugyszintén a svájci vasutak állomása között.

Ezen kivételes dijszabás által az eddigi díjtételek — kivéve Budapest, stb.-ről, Luzern és Zürichbe szállítandó ásványvíz küldeményekre nézve, melyek f. év december 15-ig érvényben maradtak — hatályon kívül helyeztetnek.

A nyugot-magyar vasuti kötélekhez f. év november hó 1-ével egy új kivételes dijszabás lép életbe. Ezen dijszabás bor, szesz és üres hordók szállítására nézve egyrészt a magy. kir. államvasutak, a cs. kir. szab. pécs barcsi vasut, a mohács-pécsi vasut és a cs. kir. szab. déli vasut magyar vonalainak állomásai, másrészt a győr, sopron, ebfurti vasut és a cs. kir. szab. déli vasut magyar vonalainak állomásai között tartalmaz új díjtételeket.

Folyó év november hó 1-ével gabona, hüvelyesek, olajmagvak stb. szállítására nézve a délnyugatosztrák-magyar vasuti kötélek I. füzeté lép hatályba, és pedig a cs. kir. szab. déli vasut (magyar vonalak) állomásai és Bécs-Ujhely állomás, továbbá a m. kir. államvasutak (beleértve a kezelése alatt álló helyiérdekű vasutakat is), a mohács-pécsi, pécs-barcsi vasutak, a győr-sopron-ebfurti vasut és a cs. és kir. banjalukadoberlini katonai vasut állomásai között, egyrészt és a cs. kir. osztrák államvasutak (a galicziai és bukovinai vonalakat kivéve) a gleisdorf-weizi helyiérdekű vasut, valamint a cs. kir. szab. déli vasut (tiroli vonal és Bécestől délre fekvő) állomásai, a cs. kir. szab. bécs-pottendorf-bécsujhelyi és bécs-aspangi vasut állomásai között másrészt.

Az osztrák-magyar-svájci vasuti kötélek III. rész 2. füzetéhez (gabona dijszabás) folyó év november hó 1-ével az I. pótlék lép életbe, mely a dijszabási határozományok módosítását, új állomások felvételét és a kilométermutató megváltoztatását, illetve kiegészítését tartalmazza.

Steinbruck állomásról Komárváros, Balaton-Szt.-György, Siófok állomásokra 10.000 kgr. mennyiségben szállítandó olajpogácsa küldeményekre nézve a f. év végéig 100 kgr.-kint 17.8—21.4 kr. leengedés mellett rovatolás útján alkalmazandó kedvezményes díjtétel engedélyeztetett.

A brassó-háromszeki helyiérde. v. Prazsmár, Uzon, Kilyén, Szepesi-Szt.-György állomásairól Botfalu állomásra cukorrépa és megfordított irányban a koci hordképességének kihasználása mellett szállítandó répaszelet és mészsizap küldeményekre nézve a f. év végéig 100 kgr.-kint 9.2, 10.3 és 12.4 kros rovatolás útján alkalmazandó kedvezményes díjtétel engedélyeztetett. — Az árengedmény 3.8—7.7 kr. között vállalkozik 100 kgr.-kint. H. A.

A földtrágya.

Ne ütközzenek meg a t. gazdatársak a czikk címén, s ne féljenek, hogy abból valami theoreticus csodabogár fejjik ki, mert a dolog nagyon egyszerű valami, csak az elnevezés furcsa egy kissé, pedig az is megfelel ama fogalomnak, a melyet mi gazdák a trágya szóval fejezünk ki, s nem is egyéb az, mint e lapok 11-ik számában Rovara Frigyes t. gazdatársnak általam nagy élvezettel olvasott igen talpraesett, praktikus czikkének végső soraiiban említett földőjtés, csak-hogy más alakban, más módon alkalmazva, mint a mint ő azt német lapok felemlítése után megkísérlé.

Azt minden gazda tudja, hogy a mit mi földnek, talajnak nevezünk, az nem egyéb, mint vagy csupán egyfajta kőzetnek, a sziklának a málladéka, a mely egyfajta kőzet málladékból keletkezett talajokat legnagyobb kiterjedésben a felvidéken találunk s a melyek azután a szerint gazdagabbak vagy szegényebbek, a mint az illető kőzet, melynek málladéka adta a talajt, több vagy kevesebb foszfort, kálit, natront, meszet stb. tartalmazott vagy aradmányi talajok. — Az előbbi módon így keletkezett talajok között találjuk tehát okvetlenül a legsilányabb talajokat. Ellenben rendszeren annál gazdagabbak a talajok, minél többfajta kőzetek málladékból vannak összetéve, melynek az özőnvi képletekből álló, s az aradmányi talajok.

Hogy mily különböző az egyes kőzetek vegyülete, a fentebb felsorolt alkatrészekben mutatja a következő kis táblázat, mely Németországban Penning vidéken található négy kőzetnek a vegybenesét tünteti elő.

Találtatott %-ban káli	natron	mész	keserföld	foszfor
a granátban	4 75	3 47	0 47	0 35
a granulitban	6 83	1 88	1 53	0 43
a gneisban	5 90	3 28	0 75	1 09
a földpáthban	7 37	4 61	0 47	0 20

a mi mutatja, hogy minél több földpátot tartalmaz valamely kőzet, annál jobb talaj képződik annak málladékból, még ha más kőzetek málladékaival nincs is keverve.

Ha tehát akár valamely egyfajta kőzet málladékból keletkezett s a felsorolt ásványi alkatrészekben szegény talajt, valamely szintén egyfajta kőzet málladékból keletkezett, de ásványi alkatrészekben gazdagabb talajjal hordunk meg, akár azt özőnvi képletből álló, vagy aradmányi talajjal borítjuk meg, mindkét esetben földtrágyát adtunk annak.

Nagyobb mérvű kivételét egy birtokon ily forma földtrágyázásnak egy Hochstätter nevű bajor erdész tette közzé, a ki ily módon, felette soványtalaju kis birtokát, az altalajban talált özőnvi képletből álló földnemmél keverte össze, oly módon, hogy az altalajból kihányt földet őszszel keskeny alaku halomba rakatta össze, hogy télen át a fagy abban minél több ásványi növénytapot oldjon fel, s a reá következő évben a halmokat újból áthányatva, még egy tél fagyásnak tette ki, s az így előkészített földdel borította meg földjeit. Sőt egyes halmokat állati trágyával is megkevertetett, vagy trágyalével öntöztette meg időről-időre, hogy az így trágyázásra szolgáló talajban minél több ásványi növénytap oldódjék fel, s e részben teljesen helyesen is járt el, mert hiszen rég bebizonyított tény, hogy a trágyából kifejlődő szén- és ammoniak-gázok, ha valamely talajrétegen vezetettnek vagyis hatnak keresztül, abban tetemes mennyiségű ásványi növénytapot oldanak fel.

Ennek kimutatására is közlök itt egy kis táblázatot, a melyben felsorolt eredmény olyformán jött létre, hogy az alább megnevezett oldószerek, melyek 75% vizzel eresztettek fel, 3 hónapra át voltak érintkezésben a kísérlet alá vett finom porrá tört kőzetekkel s agyaggal. S a kísérlet eredménye a következő volt. 100,000 részből feloldatott káli és nátron.

	Finom porrá tört		Agyagból, mely	
	porból	basaliból	ki volt égetve	term. állapotlan maradt
lepárolt vízben.....	—	—	19	1
szénsavas vízben...	5	140	25	2
szénsavas ammoniakban	3	280	29	8
szénsavas ammoniak- és szénsavban	8	334	46	9
kénsavas ammoniakban	12	279	36	14
kénsavas ammoniak- és szénsavban	14	442	53	15
Mész által.....	5	57	12	11

Mindezekből tehát igen világosan látható, hogy a Szászországban annyira szokásos földdel való rétegenkénti megborítása a trágyafészkeknek, a megborításra használt földben szintén tetemes mennyiségű ásványi növénytápszert old fel, vagyis, hogy bizonyos mérvben a megborításra használt föld így trágyává válik.

Abban azonban teljesen igazat adok mindenkinek, hogy úgy a földtrágyázást, mint a trágyafészkeknek földdel való rétegezését, meghordását csakis a legintenzivebb gazdálkodást követelő viszonyok között lehet haszonnal megtenni, keresztülvinni Ámde midőn ma már a mezei vasutak használata annyira terjed, melylyel a földszállítás nemcsak megkönnyítve, hanem olcsóbbá is van téve, azt hiszem, ily fajta meliorációk keresztülvitele, a mi azután, s valóban alapos javítás, nálunk is az idő kérdése csak s ezért azt hittem, idősebb talán arra nálunk is a t. gazdatársak figyelmét felhívni.

S miután még felemliteném, hogy Szászországban már akkor, midőn én ott a gazdasági tanintézetet végeztem, 1856-ban szokásban volt, hogy a gazdák az országutakon összekapart, az országutak megborítására használt kőzetek elmálásából keletkezett földet az országutkaparóktól megvették, s azt a trágyafészkek megborítására használták, mert tapasztalták, hogy ez igen emeli az állati trágya hatását, azt hiszem, elmondottam mindazt, a mit egy ily rövid hírlapi cikk keretében e tárgyról el lehetett mondani.

Talán akad a t. gazdatársak között, a ki az újmutatásnak alkalmilag hasznát veszi.

Kodolányi Antal.

Kérdések a gyakorlat köréből.

30. k. Rozsvetésem körülbelül két hét óta sárgulnak és többnyire egészen ki is száradnak, a beteg rozs levelein levéltetűt találtam, melyet beküldeni van szerencsém. Más védekezési mód-szer hián jelenleg birkákkal legeltetem le és tiportatom össze a rozst. Kérdésem, ismerős ellensége már ez állat gazdaközönségünknel és mi volna ellenszere?

Kis-Jenő.

Gr. Z. J.

31. k. Tavaly tavasszal vetett luczernámat egy pondró pusztítja. Csak a harmadik kaszálás-kor vettem észre, hogy luczernámban egész kerek foltok pusztulnak el. A pusztulás okát keresve, az említett pondróra akadtam.

Tisztelettel kérek felvilágosítást arra nézve: 1. Miféle rovarnak az álcája a kérdéses pondró?

2. Valószínű-e, hogy luczernám ezen pondró pusztítása folytán teljesen ki fog veszni s ha igen, mennyi idő alatt? H. K.

29. f. Az anyarozsot csakis rostálással lehet a rozs közül kiválasztani, minél kevésbé töredezett az össze a cséplés közben, annál könnyebb azt kirostálni a rozs közül. Ha sok anyarozs, vagy mint magyarán mondják varjuköröm van a rozs között és azt értékesíteni akarjuk, akkor legmegfelelőbb eljárás a rozst

ketszer csépelni, elsőzben szélesreállított dobbal, a mikor az csak a varjukörömöt veri ki, és másodsorra a rozst. Ez esetben a varjuköröm nagy része épp marad és így jobb arccal értékesíthető. Cs. S.

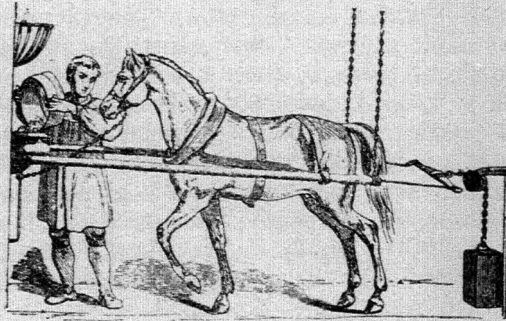
30. f. A beküldött vetésen kétféle elősdi található. A levéltetű és egy rozsdagomba. — A levéltetű neve *Toxoptera graminum* és hazánkban már több helyen lépett föl kártekonyan, kivált árpa- és zabvetésekben. Direkt ellenszere nem ismeretes, de az említett birkákkal való legeltetés folytán bizonyára sok fog belőle elpusztulni.

A vetések sásán található apró pettyek a *Puccinia straminis* nevű rozsdagomba spórahalmazai. Dr. Horváth Géza.

31. f. Az álcák egy orrmányos bogár álcáinak látszanak. Hogy melyik fajhoz tartoznak, így meg nem állapíthatjuk, de megpróbáljuk az álcákat felnevelni. Sajó.

Csikók hozzászoktatása a tehervonáshoz.

Rueff tanárnak igen egyszerű és praktikus készülékét mutatja ábránk. Megjegyezzük, hogy a két rud mely között a ló mozog, elég erős legyen, hogy kibírja az állat súlyát, ha az esetleg földre

Csikó hozzászoktatása a tehervonáshoz.

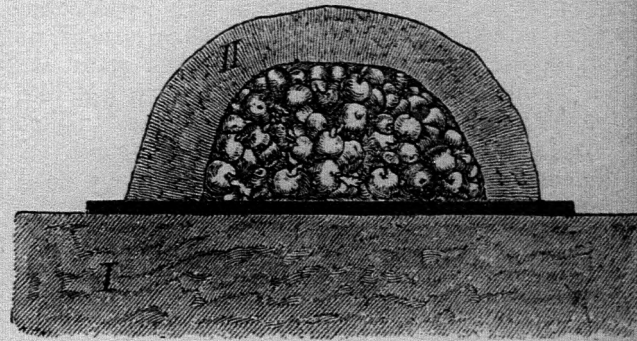
vetné magát. A lovat persze nem szükséges azonnal befogni, hanem jó ha a szerszám viselesére lassan hozzászoktatjuk, épp úgy tanácsos eleinte könnyű és csak fokozatosan nehezebb súlyt alkalmazni.

Egy jó tejelő simmenthali tehén. Daczára, hogy a simmenthali kombinált, — azaz tej, hus és erőt szolgáltató faj, mégis található fel-tűnő bő tejelőket is közöttük. *Minder Ulrik* langenthal (Svájc) vendéglős tehene pl. egy évben 5390 kg tejet adott. A tehén élő súlya 710 kg. kora 9 év, tenyésztője *Müller dr.* Simmenthalból. Takarmányozás: nyáron zöld takarmány és 3 marék liszt, télen széna és szintén kevés liszt. A svájceziak az 5000 kg-on felül tejelő teheneket 100 mázsásoknak nevezik. Ily értékes állat tehát a fentemlített is. Tekintve, hogy a simmenthali tehenek teje sokkal tartalmasabb a hollandinál, ily 100 mázsás tehenek tenyésztése a gazdák ambícióját képezi. Magyarországon hasonló eredményt még nem értek el, eddig tudomásunk szerint a legjobb tejelő simmenthali tehén a keszthelyi gazd. tanintézet boldogult pepineriájában volt a *«Helyes»*, mely 1884-ben 4494 l. tejet adott. Sajnos e kitűnő példány még 1885-ben elhullott a nélkül, hogy üszütőd maradt volna utána.

Keverjük-e szecsakát a zab közé? E kérdés már régóta vita tárgyát képezi, egyesek állítása szerint a zab héja maga is elegendő arra, hogy lassítsa az emésztést, s így azt tökéletesebbé tegye. Ezen állítás azonban határozottan téves, mert a gyorsan faló lovak ürülekében gyakran találunk ép s így emésztetlen szemeket, melyek tehát kárba vesztek. A zab tökéletes megemésztéséhez s így felhasználásához okvetlen szükséges annak lassu megrágása, nyallali keverése s így gondos előkészítése. Nem a gyorsan lenyelt, hanem a jól megemésztett zab ad vért és erőt. Ezért a szecsakával való keverés, mint az emésztés meg-

lassítója s így tökéletesbitője ajánlatos. A szecska legfeljebb 2 cm.-nyi hosszúra legyen vagva, ha nagyon rövid, úgy megtorlódva, a vastagbelekben, kólikát okozhat.

Uj répa- és burgonyabevertelési mód. A föld kisugárzó melege sokszor csirázásra bírja a bevertelt répat vagy burgonyát, — annak megakadályozására *Vibrans* wendhauseni földbirtos a következő eljárásra nyert szabadalmat a német kormánytól. A répat vagy burgonyát nem a pusztá-

Uj répa- és burgonyabevertelési mód.

földre, hanem egy négyszögletes *asphalt* lapra helyezzük el és pedig úgy, hogy a befűdő földréteg is azon nyugodjék. A répa és a föld közt így egy izoláló réteg feltartja a földből kisugárzó hőt. Ezen eljárás mellett a répa czukortartalmából csak 0.15%-ot veszít, míg a közönséges eljárás mellett 2.5%-ot. Az *asphalt*-rétegek helyett talán más anyagokból való lemezek is használhatók, így azt hisszük, egyszerű csementlemez is megfelelne e czélnek.

Murok a kólika ellen. A kólika és végbeldugulás épp ősszel szokott a lovaknál leginkább fellépni. Mint praeventív szert újabban a murok répat ajánlják a baj ellen. A murkot az esti takarmányozás után adjuk a lovaknak, mert ha reggel vagy délben nyújtjuk, úgy legtöbbször megesisik, hogy a lovak a murkot megeszik, az erőtakarományt meg ott hagyják. Épp ezért adjuk este is csak a rendes takarmányozás után. A murok répat azon frissen adjuk a lovaknak, a mint levelestől a talajból kihuzzuk, sőt e czélra a murok kiszedése után is jó, ha egy darabot a földben meghagyunk. A murok elősegíti az emésztést, megkönnyíti a végbél kiürítését s így mint vértisztító hat.

Homok a lóistállóban. Lóistállókban állásnak vagy fahidlás vagy téglapadió vagy végül agyagöngöletet használunk, mindezeknél azonban sokkal jobb a homok. A homokban a ló patája ki nem töredezik, nem lesz porhanyó, mert állandóan nedves és hűvösen tartja, az istálló levegője egészséges, a homokban gázok nem fejlődnek, a homokkal kíméljük a patkót is, de a költséges fahidlás vagy téglaburkolatot is mellőzzük, az istállót könnyen tisztán tarthatjuk s végül az így lóhugygyal átívódott homokot kitűnő rétrágyaképp használhatjuk.

A homokállás készítésénél az altalaj ugyan nem sokat határoz, de mindenesetre jó, ha egy arasznyi adagot döngölünk le s erre jó a homok 47—62 cm. magasságban, — minél több, annál jobb, — így 62 cm. réteg mellett elegendő homokot minden évenként egyszer megújítani. A jászol felé legyen a homokréteg valamivel magasabb, részint, mert ez a ló fekvésének leginkább megfelelő, részint mert így könnyebben éri el a rácsot s nem lesz horpadt hátú a ló. A homokot 4 hetenként egyszer felássuk s hetenként egyszer új vékony homokréteggel behintjük.

A tökéletes desinfectio czéljából jó még hetenként némi gypszet vagy superphosphatot hinteni a homokra, hogy az elillanó ammoniakot lekössük, mivel egyuttal a homoktrágya értékét is emeljük.

A „Köztelek“ tudósításai.

Pécs vidéke, október végén. (Liebbald Béni tudósítása.) (Időjárás s az őszi vetés. — Takarmány és ára. — Répatermés fajok szerint. — Kukoricaszüret — Kukoriczaárak. — Ujdivatú árusítás. — Husárok. — Egyleti működés.) Ha azt a régi gazdaszójárást, hogy: «Őszi porba» szó szerint lehetne venni, úgy az idén a gazdának ugyancsak kijutott volna belőle, mert a vetésboronálás után egész porfellegek emelkednek s a föld oly száraz, hogy az elvetett mag nyirkosság hiányában, vagy igen rosszul, vagy éppenséggel nem is kelhet ki. A ritkaságok közé tartozik, ha az ember nagy elvéve egy-egy szebb vetést lát. A multkor *eső* is csak nagyon helyi jellegű volt, melyen azonban sehohsem aztarta meg a földet. Azóta nemcsak hogy folyton derült egünk van, hanem határozottan azt lehet állítani, hogy meleg napok járnak. Ugy a vetés, valamint a faültetés ugyszólván egészen szünetel. Nagyon is sok ideje marad tehát ez időszert a gazdának, hogy *takarmánykészletével* foglalkozzék. E tekintetben vidékünkön jó középtermés volt s az árak a következők: A jó szénának m.-mázsája 2 frt és 2 frt 50 kr között váltakozik s a minőség szerint több-kevesebé keresett árut képez. Az arpa és zabszalma m.-mázsáját 1 frt 50 krig szívesen fizetik, csak hogy e tekintetben a kínálat nagyon gyenge s nem elégíti ki a keresletet. A közönséges alomszalmanak egy forintjával fizetik m.-mázsáját s ebben a kínálat a kereslettel szemben elegendő fedezetet nyer. *Takarmányrépánk* az idén már tavasszal oly hiányosan és rosszul kelt ki, hogy igen sok helyen két-háromszor is utánvetni kellett. Mégis a terméshozam türethetőnek mondható. A «Mammuth» faj mennyiségileg nagyobb termést adott, mint az oberndorfi; ellenben az annyira eldicéért és égi magasztalt olajbogyó és eckendorfi hengeralakúak az idén sem váltak be és minden tekintetben sok kívánni valót hagytak hátra. A *kukoricza szüretet* is befejeztük s általában fölülmulta a várakozást, mert úgy mennyiség, mint minőség tekintetében határozottan jól fizetett. Öröm nezní a szép piros pignolettot, a mely mellett csak az «angol száznapos» büszkélkedik kiváló súlyával. Ezen körülmény következtében vége-hossza nincs a piacra törekvő kukoriczas kocsiának, hol is az ár egy teljes forinttal csökkent. Javában lehet 4 frttől 4 frt 50 krig venni a legszebb válogatott kukoricza m.-mázsáját, míg a tavalyi ó kukoricza 7 forintjával is keresett cikket képez. Valóban nincs a két ár között megfelelő arány. Ujabbán a kukoricza adás-vételénél a *csöves kukoriczát métermázsánként* veszik. Eddig csak zsákszámra adtak el, most is 80—90 krjával lehetne venni, azonban mázsaszámra az eladás oly szokatlan, hogy a termelők az igért 2 frt 50 krral sem hajlandók ilyképpen alkut kötni. Kapesolatban a kukoriczával azt is el kell mondanom, hogy az idén a szokottal jóval több *tök* termett s tán ennek lehet tulajdonítani egyrészt, hogy a *sovány disznók ára* felszökött. Egy pár esztendő s süldőért 40—48 forintot kérnek s tekintettel a sok vevőre, legtöbbször meg is kapják érte. Kihizott disznókat 46—48 krjával kínálják, a kereslet azonban ez ideig csupán a bentések részéről mutatkozik, kik a leszalónázott husnak kilóját 52 krért árusítják. A bentésekről eszembe jutnak a *mészárosok*, kik a marhahúst a városban 48, a faluban pedig 40 krjával árusítják. Nem volna ugyan nehéz bebizonyítani, hogy az árkülömbösg daczára is a városiak nyernek; mert legalább húst és jó mértéket kapnak. Borju ez időszert keves jut a mészárszekbe s az is jobban csont és bőr, mintsem hus. Nagy a panasz általában, hogy jó borjut nem hoznak a piacra. Az ára kilonként 48 kr. Így aztán nem marad egyéb hátra, minthogy egymásnak «jó étvágy»-at kívánunk a bürgepörkölt és foghagymával spékelt birkacombhoz, melynek kilóját 36 krjával kínálják, úgy a városban, mint a falun egyaránt. Záradéku megemlékszem még *gazdaegyesületünkről* is, mint melynek áldásos működése az idén sem maradt el. Munkaprogrammjába vette ugyanis ezuttal, hogy a gyümölcsfa-tenyésztés körül kiváló fajs-kola kezelőket díjazásban részesít. Így lett a

megyében 10 kezelő összesen 200 frank arannyal jutalmazva. Tekintettel arra, hogy az egyesület egészen saját anyagi állapotára van utalva s e mellett már 17 év óta saját közlönyt tart fenn — a korlátolt anyagi viszonyok mellett — e tette is méltó elismerést érdemel.

Nagy-Korpád (Somogy megye), november hó. (Politzer Géza tudósítása.) (Hő és fagy eső helyett. — Lóherecséplés. — Hízómarhaárak. — Cecidomya, agriotes és agrotis pusztítása. — Tenyészfogyók és a somogyi gazdasági egyesület.) Végre a három hónap óta tartó szárazság után kaptunk *havát és fagyot*, melyek a lehető legrosszabb befolyást gyakorolják az amugy is zsenge és fejletlen vetésekre. Mint utolsó tudósításomban jeleztem, a vetések hiányosan vagy egyáltalán nem keltek ki, maig áll s így *kilátásaink a jövő aratást illetőleg a legszomorúbbak.* — A szántást csak nagy nehezen lehet végezni, kötöttebb talajok egyáltalán nem szánthatók Daczára a mai 4° hidegnek, a talaj száraz volta miatt nem fagyott meg, s így ez nem akadály a szántásnak. A *lóhere cséplését* nehoh elvégezték, másutt még folyamatban van, az eredmény atlag kiegítő, holdankint kaptunk 2—3 szekérrel s magban 1—1.5 q-t. A *mag részben tökéletlen*, kellőleg nem érhetett meg, miután a sok augusztusi eső következtében a sarjhajtások nem bírták a magot megérlelni. Némely helyen igen sok a gyommag is közte, különösen az utifü (plantago minor) szaporodott nagyon el, melynek magja alig távolítható el a heremag közül — *Hízómarha* után élénk a kereslet, nyomott arak mellett fiatal, 5 éves tinóként, atlag 500 kg. súlyuakért, fizetnek elősúlyban 32—33 frtot, 100 kgkint 8—10% engedménnyel, selejtezett jármos ökrök valamivel olcsóbbak. Színes 5 éves ökrökért 36—38 frtot adnak 8% engedménnyel. Az állatállomány, a jármos ökröket kivéve, kitünő karban van, a járványok szünőfelben vannak. A *beteleltetés* küszöbön áll, s sok és jó takarmány birtokában, takarmányszüke miatt nincs aggodalom. — *Répa és burgonya* rothadása megszűnt, úgy látszik az abnormis meleg időjárás volt okozója. — Nehoh a vetésekben a *cecidomya*, az *agriotes* és *agrotis segetum* több-kevesebb mértékben pusztítanak. — A mult télen teljesen elpusztult *fogyóállomány* helyébe a somogy megyei gazd. egyesület elhatározta, hogy Csehországból importál tenyészfogyókat. Talán jobb volna, s a gazd. egyesület hivatásának jobban megfelelné, ha más *tenyészállatokat* importálna, mint fogyókat. A kinek fogoly kell, majd hozat az maga is a gazd. egyesület közvetítése nélkül.

Lovászpataka, Hathalom (Veszprém megye), október hó. (Ihász Lajos tudósítása.) (Nem lehet vetni. — Répatermés. — Tengeritörés. — Fogytán a legelő. — Szüret. — Ménévárlás. — Mészszüret. — Csicsóka.) A száraz derült meleg idő folytán földjeink annyira kiszaradtak, hogy még a *vetést* is abba kellett hagynunk. A vetés eddig is óriási erőfeszítéssel haladt csak előre. Szántók után ment a fogas, a kettős tükés henger, ezután a vetőgép. A vetőgépet követte a sima henger, hogy a fentmaradt magot a földbe nyomja és legalább vékony földréteget takarjon reá. Ilyen kínos munkát kellett ez őszszel végezni. A vetések mindezen munkálatok daczára hiányosan keltek. Még most is sok a folt a földéken, hol éppen semmi se kelt ki. — A *répát* szerencsésen betakarítottuk; jól fizetett. A *tengeritörés* is véget ér a napokban kitünő termést adott. — Az *állatokra* az idő kedvez, csak hogy most már fogyatékan van a legelő s a jó idő daczára, az állatokat nemsokára be kell kötni, ha csak az eső meg nem jön s utána még egy kis jó idő, mire minden újra felfrissülne. Ez elengedhetlen a vetésekre is, mert különben, ha későn jön meg a nedvesség és utána azonnal hideg és hó, akkor a jövő év kevés reménnyel kecsegtet. — A *szüret* is megvolt, mennyiségre nagyon silány, minőségre javult a késői szüret folytán. A must literje 22—25 kron kel. Hallatlan ár! Ilyen árak mellett a munkásoknak előnyösebb lesz sört adni. A katonai telep részére *vásárolt csikókat* e hó 8-án vettek át a *gyömőrei* vasutállomáson. A 3½ éves csikókért

350 frtot fizettek darabonként. — A *méhek* nagyon kevés mézet adtak, 2—7 kilóig szalmakasonként. — A *csicsóka* különösen jól diszlett nálam. Majd a tavasszal, márczius hóban szedetem csak ki. Most csak azon esetben és annyit, a mennyire megrendelést kapok. — A *répa* 100 literes zsákonként 25 kron kel.

Tisza-Csege, Pusztaszent-Margita (Hajdu megye), november hó. (Dudás József tudósítása.) (Őszi vetés. — Nincs legelő. — Állategészségügy. — Az aratás. — Takarmány és telelés. — A dohánytermés.) Augusztus 28-ika óta még csak jó harmatszamba menő esőnk sem volt, a szántás és vetés folyamatban van, bár a munkája csak helylyel jó; a székes és kötött talajt munkálni alig lehet, nem veszi magába az ekét, de ártunk neki úgy, hogy lehet, hogy a már is későre maradt őszi vetéseket befejezessük. Azon remény, hogy a hosszú nyári esők után, őszig meg az esős idő be nem következik a legelő el nem fogy, nem vált be. Az *állatok egészsége* egész nyár folyamán és most is kitünő, helylyel föllépett a sertések között az *orbáncz*, de nagyobb kár alig fordult elő. Az *aratás* közepén aluli nagy átlagban, a hátsabb helyek és a szek adta az idén a jó termést. Tavaszaiak közül az *árpa* közepes, *zab* jó, *tengeri* pedig nem remelt jó termést adott. A *takarmányrépában* csatkozunk, a mit e hosszú szárazságnak tulajdoníthatunk. A *telelésnek* e vidéken jó reménnyel megyünk neki, a *széna* jó termést adott, bár a kaszálás és rendszeres ideje alatt a hosszas esők kilugozták kissé. A tengeriszár teljesen értéktelen az idén, a mi azt jelenti, hogy elegendő takarmánnyal rendelkezik a gazdaközönség. A *dohány*, mint országsszerte, mind minőségre, mind pedig mennyiségre kitünő termést adott.

Tisza-Földvár, Martfű (Jász-N.-K.-Szolnok megye), november hó. (Kövecz János tudósítása.) (Kifagyunk a vetésből. — Munkáviszonyaink. — Gabonaforgalmunk. — Marhaárak.) Multkor tudósításomban jeleztem a folyamatban lévő gazdasági munkálataink mizeriát, ma sem írhatok többet. A vetésből kifagyunk, minden erőlködés daczára. Ilyen körülmények között, hogy mikor fogunk elvetni, a jó isten tudja, én valóban nem tudok reá esetet, hogy október hóban abba kellett volna hagyni a vetést. Lesz tehát, ha lesz, jövőre megint csupa későn kelt buzánk és pusztíthat a rozsdá kenye-kevede szerint. *Munkáviszonyaink* elég jók, csak hogy igen drága a napszám, 70—80 kr. Az általam ösmert ez idei eladásokról csak annyit tudok, hogy jó árakat lehetett elérni *buzáért*, nem úgy azonban a Chevalier *árpáért*, mely cikket a kereskedők az idén alig akarták venni. *Zab, kukoricza* és *köles* a budapesti áraknál aránylag a vidéken 25—30 krral drágábban értékesíthetők. *Jármos ökrök* és *ló* drága, de annál rosszabb ára van a *sertésnek*.

Kápolnás-Nyék (Fehérmegye), november hó. (Kenessey Kálmán tudósítása.) (Tengeri- és burgonyatermés. — Répahozam. — Nehéz a szántás. — Magas marhaárak.) Több mint két hó óta esőnk nem volt. Az első vetések elég jól keltek, a későbbiek azonban felette hiányosak, részben egyáltalán nem kelnek. — A *tengerit* megszedtük, a termés kielégítő, nálam a *Campeon-féle* 24—25 mm. csöves termést adott, mi mintegy 15 mm. szemnek felel meg. — A *burgonya* szintén kielégítően termett. Nálam a gumók egész szépen fejlettek, főleg a *fehér elefánt* és a *stockeraui* fajta. Egyre-másra a vidéken 70—80 zsákot adott, a burgonya 48—50 mm. — Állataink egészségesek, a téli takarmányozást megkezdjük, miután a legelők teljesen elsültek. Kiszedtük a *takarmányrépát* is. A répatermés tekintetében nagy a csalódás. Nálam az idejében kikelt s jól fejlődött tábla 186 mm. adott. A rosszul kelt s újra vetett csak 145, sőt egyre-másra az atlag 162 mm. Vannak gazdák, kik kétszer, sőt háromszor is újra vetettek répát, de csekély eredménynyel. — A szántás csak nehezen halad előre a szárazság folytán. — Az *igás ökrök ára* igen magas, jóra való marhat 400 frton alul nem kapni, de a java 500 frton kel.

TALAJJAVITÁS ÉS VIZSZABÁLYOZÁS.

Rovatvezető: **KVASSAY JENŐ.**

Egységes technikai elvek folyószabályozásainknál.

Folyószabályozásaink terén kiváló jelentőségű azon nyilatkozat, melyet a földművelésügyi miniszter 1892. évi költségvetésének indoklásában tett s melyre olvasóink figyelmét e helyütt is felhívni szükségesnek tartjuk.

«Folyóink szabályozására — mond az érintett miniszteri indoklás — pénzügyi viszonyaink következtében nem költöttünk annyit, mint a mennyit azoknak közgazdasági fontossága mellett költenünk kellett volna, hogy egyrészt a folyton megújuló károktól megszabaduljunk, másrészt hogy létező víziutainkat kellőleg kihasználhassuk, a hiányokat javíthassuk, sőt újakat teremthessünk.

Rendszeres összefüggő munkát csak a Felső-Duna szabályozásánál és a kereskedelmi miniszter ur tárczához tartozó aldunai hajózási akadályok eltávolításánál végeztünk.

Azonban beállott immár annak ideje és szükség, hogy összes folyóinkra nézve a rendszeres egyöntetű tervek elkészíttessenek és azok végrehajtása mihamarább meg is indíttassék.

E végből a Tiszára nézve már hivatali elődóm intézkedett ily természetű tervek elkészítése iránt, azok hozzám az országos vízépítészeti és talajjavítási hivatal által benyújtván, intézkedtem, hogy az országos vízépítészeti tanács által letárgyaltassanak; mi folyó évi április hóban meg is történt.

A bemutatott terveket nemcsak az országos vízépítészeti tanács hanem a tiszavölgyi érdekelt-ség is osztatlan elismeréssel és megnyugvással fogadta.

A Dunára nézve hasonló tervek most állanak kidolgozás alatt és a tél folytán hasonlólag lesznek tárgyalhatók.

Ezenkívül most történnek a felvételek a Maros és Morva szükségessé vált rendezése tárgyában.

Az egyesült Körösökre nézve az egységes terv már régóta elkészült és ennek alapján hajtátnak végre a szabályozási munkálatok, az évenként rendelkezésre bocsátott összegek keretén belül.

A többi országos és határfolyókon is kiterjesztendő lesz ezen eljárás, úgy, hogy néhány év alatt minden téren kész, határozott programmal és megközelítő költségvetéssel fogunk szemben állhatni.

Mivel a tervek összeállítva még nincsenek, azért a költségek iránt sem lehet hozzávetőleges becslésnél egyebet nyújtani.

A Tiszaszabályozás folytatására a költségek 17 millióra vannak kimutatva és megállapítva.

A Felső-Duna szabályozására törvényhozással engedélyezett 17 millióból még 10 millió van hátra.

A Közép- és Alsó-Dunára a vaskapui munkálatokon kívül szükséges még mintegy 13 millió forint; a Körösökre 3 millió forint. Vagyis a megközelítőleg ismeretes és a jövőben befektetendő költségek 43 millió forintot tesznek ki.

Ha ehhez Temes-Bégán kívül, melyre a költségek szintén ismeretesek, 11½ millió forint, de a melyből az érdekelteknek is kell bizonyos részt viselniök, hozzáadunk még 10 milliót, összesen 53 millió jön ki, a Temes-Bégával pedig megfogja útni a 60 milliót is.

Ha ezen nagy összeget, a mely azonban a vasutakba fektetett költségek mellett alig jöhet tekintetbe, egyszerre vagy rövid idő alatt kívánók beépíteni: nem sok kilátásunk lehetne, hogy azt valóban el is érhetjük.

Ha azonban a megkezdett téren következetesen haladunk és folyóink szabályozására évenként legalább is annyit szánnak, mint a mennyi e célra az 1892. évi költségvetésben fel van véve, t. i. 3 millió forintot, akkor 20 év alatt nagyjából az egész rendszert végrehajtottuk.

Kétségtelen, 20 év nagy idő, azonban ha évenként teszünk valamit, a helyzet évről-évre

fog javulni és a folytatást mindig könnyebb és könnyebb lesz bevárni, mihelyt az első 10 évet elértük.

Ha pedig a siker mutatkozni fog, a mi felett alig lehet kétség, mihelyt egyöntetű, egységes tervek alapján történik a végrehajtás, a törvény és a törvényhozás fog módot és eszközöket találni arra, hogy a kitűzött célt még a mondott 20 évnél előbb is elérjük. A fődolog az, hogy az eredmények a megígátott, de ismét visszatérőben levő bizalmat megerősítsék; a mi a magyar újból szervezett hidrotechnikai kornak ez idő szerint legfőbb feladatát és ambícióját képezi.

És a Felső-Dunán, az egyesült Körösöknél és a Rábánál mutatkozó kézzelfogható eredmények után biztosra is veszi, hogy kitűzött célját teljesen el fogja érni és a multban a folyószabályozások terén nem alap nélkül való panaszokat és kifogásokat, a mennyiben az emberi erőn belül állanak, el fogja enyhéztetni!

A Rábaszabályozás eredményei.

Hazánkban jelenleg végrehajtás alatt álló folyószabályozásaink között egy sincs, melynél az eredmény oly kézzelfoghatóan, oly nagy arányokban mutatkozik, mint a Rábaszabályozásnál és a vele egybefüggő vízszervezetnél.

A szabályozás 1886-ban vette kezdetét és a törvény értelmében még csak a jövő 1892 ik évben lenne befejezendő, tehát az eredmények sem lehetnek még teljesek, mindazonáltal a győrmegyei rész már megoldottnak tekinthető, minek a jeleül szolgálhat az is, hogy ezer, és ezer holdakra menő területeket törtek már fel eddigéig, melyek állandó posványokat, mocsarakat képeztek.

A vidék képére alig lehet ráismerni és a szabályozás hasznosságát alig lehetne jobban illusztrálni, mint azon egyszerű földműves szavaival, kitől, midőn a helyszínen járó műszaki bizottság azt kérdezte Réti községben: No meg vannak-e atyafi a szabályozással elégedve; azt válaszolta: Az Isten áldja meg, a ki legelőször kitalálta. Egy másik pedig ugyanily kérdésre, hová azonban a munkálatokkal még nem értek fel, azt felelte: Uram elpusztulunk, ha a szabályozás gyorsan nem ér fel hozzánk! A midőn az egész országban a szabályozások iránt annyi kifogás, panasz merült fel, jól esett hallanunk az elismerésnek ily egyszerű, de mégis mindent kifejező szavait.

Az egész vidéken, a hol a bizottság csak megfordult, mindenütt olyanokkal találkozott, kik a szabályozást siettetni, azt kiterjesztetni, de nem megakasztani ohajtanak. Egész falvak küldött-ségileg jelentek meg, hogy kérjék a szabályozás folytatását, a mennyiben az 1885. évi törvény a Rábaszabályozás terén csak a legszükségesebbekre kívánt első sorban kiterjeszkedni, a jövőnek tartván fenn annak a folytatását és kiegészítését.

A 6.600.000 frton kívül még mintegy 4 millióra menő munkálatok lesznek szükségesek, hogy a Rába és mosonyi kis Duna által dominált vízszervezet összes vízajaitól megszabaduljon.

A megvédett és részben mocsártól megszabadított s haszonhajtóvá tett terület meg fogja haladni a 400.000 kat. holdat és ezzel a Dunán-tulnak mezőgazdaságilag egyik legszebb vidéke fog a magasabb kulturának átadatni.

A Felső-Duna szabályozási munkálatok előhaladottsága.

Az országos vízépítészeti és talajjavítási hivatal tanácsa folyó évi szeptember hó 22-én tekintette meg Pozsonyból kiindulva a Felső-Duna szabályozási munkálatokat, melyek immár a hatodik éve vannak folyamatban és az elért eredménynyel teljesen meg volt elégedve.

A munkálatok, mint tudva van, 17 millió frtra voltak előirányozva, ebből eddigéig 7 millió körül lett befektetve és máris Pozsonytól kiindulva Nagy-Bajcsig jóformán folytonos párhuzamművek (kőhányások) közé van szorítva a folyó

és így egységes mederben kénytelen folyni, míg a szabályozás előtt a fő- és mellékágaknak egész utvesztője szőtte át ezen szakaszt, melyek közül hol az egyik, hol a másik volt a hajóút, a mi gyakran nemcsak évenként, de havonként, sőt egyes pontokon hetenként is változott. E miatt tudvalevőleg Gönyőtől Pozsonyig a hajózás rendkívüli nehézségekkel járt, nemcsak külön, e célra kiképzett és a helyi viszonyokkal ismerős kormányosokat kellett a hajóra felvenni, hanem a nagyobb hajókat át is kellett rakni, vagy azokat leterhelni, hogy a csekély helyeken át lehessen haladni. Mindennek dacára nem ríkáni előfordult, hogy egyes pontokon a hajók annyira felakadtak, hogy se fel, se le nem tudtak mozdulni és egész kis hajópark verődött ilyképen össze és kénytelenített egy helyben vesztegelni.

Az idei rendkívüli kis vizállás dacára is a hajózás nagyobb nehézségekbe nem ütközött, mert a legsekélyebb helyeken is van 150 cm. viz, míg Ausztria már régebb idő óta szabályozott vonalain ugyanekkor csak 130 cm. viz volt.

Pedig, mint említettük, eddigéig csakis inkább nagy vonásokban kijelölve, mintsem befejezve van a szabályozás, sőt annak zömén is csak a jövő 1892. évben esünk túl, a mikortól kezdve az állapotok már gyökeres változáson esnek át és mindinkább közelednek a végleges megoldás felé.

Miután a legnagyobb és legtöbb munkát magával a folyóval végeztetik, azért óriási kavics- és hordalektömegek vannak most ott mozgásban és valóban hámulatos változások észlelhetők csak egy év leforgása alatt is; ott, hol 10—12, sőt 20 métert meghaladó mélységek voltak, egy évre reá már zátonyok ütök fel fejuket; oly agakon, melyek egy-két évvel előbb még hajóúttal szolgáltak, kis vizállásnál már száraz lábbal lehet általmenni.

A folyó a párhuzamművek által határolt medréből a kavicsot, porondot és homokot óriási mennyiségben dobja át az elmetszett mellékágakba és régi kanyarókba. Igen nagy szükség van reá, hogy ez így menjen végbe, mert különben az alsó szakaszok éreznék meg ennek káros voltát.

Daczára az óriási kavics- és hordalekmozgásnak, a mi a szabályozás alá vett mintegy 100 kilométernyi szakaszon végbe megy Komáromnál, a szabályozásnak eddigéig semmi káros hatása nem észlelhető a vizállásokban. Ha azonban a mellékágak már fel lesznek töltve, a kavics mindenesetre alább fog húzódni és így előre kell gondoskodnunk, hogy ott oly mederállapotot találjon, mely mellett képes lesz utját folytatni, szüntelenül kopva és malva, míg a kavicsból porond nem válik.

A Felső-Duna szabályozása által nemcsak a hajózás fog rendkívüli lendületet nyerni, mert ma csakis a Dunagőzhajózási társaság hajói tudtak ezen akadályokkal megküzdni, kis viznél a többi magánhajók ezen utra nem is igen vállalkoztak: hanem a földművelés számára is igen nagy területek fognak meghódíthatni, a mennyiben a felszántott agakon előbb fűz- és nyárfaerdők fognak keletkezni, hogy idővel feliszapoltatván, lassankint helyet adjanak a legelő- és rétgazdaságnak.

Hasonlólag sokat fog nyerni a Csallóköz és Szigetköz, melyek nem lesznek annyira a megtámadásoknak és partrongalásoknak kitéve és töltéseiket a párhuzamművek hatása alatt biztonságban építhetik, illetve tarthatják fenn. A kétoldali töltés között rendszerint igen széles hullámter, 5—8 kilométer van, sőt helyenként még ennél is nagyobb és csak egyes pontokon jönnek az árvédelmi töltések az élő Duna mellé!

A Felső-Duna szabályozása lesz a legnagyobb mű, melyet Magyarország állami költségen eddigéig végrehajtott. Az aldunai zuhatagok és sziklazátonyok eltávolítása csakis 7 millió frtra van előirányozva és így a munkálat mennyiségére, nagyságára nézve mindenesetre mögötte áll a Felső-Duna szabályozásának.

E két nagy mű befejeztével azonban még korántsem tettünk meg mindent, mert a Duna középső szakaszán, ha nem is egybefüggőleg, hanem elszórva számos oly akadály fordul elő, mely a hajózást képes kis vizállás idején megakasztani, miért is minden törekvésünket oda kell irányoznunk, hogy arra az időre, midőn e két nagy akadály megszűnik, egyúttal a közbeeső szakaszon sem maradjanak oly pontok közbe, melyek az eredményt kockára tehetnék; csak ekkor fog Dunánk annak a nagy feladatnak megfelelően, mely reá, mint Európa legnagyobb folyójára — a Volgát ide nem számítva — a világforgalom közvetítése terén vár.

A Fertő-tó jövő sorsa.

A Rábaszabályozás előrehaladtával a Fertő-tó fölött is megkondult a lelekharang és csak rövid idő kérdése, midőn e nagy vízterületnek a mezőgazdálkodásra alkalmas részét a hullámok helyett a szántóvető ekeje fogja átbarázdolni.

A Fertő-birtokosság nagyobb része azzal a kéressel fordult a földmívelésügyi miniszterhez, hogy a Hanság lecsapolásával kapcsolatosan a Fertő kiszáradását is vegye foganatba.

Az erre vonatkozó alternatív terveket a Rábaszabályozó-társulat elkészítvén, az országos vízügyi és talajjavítási hivatal tanácsa szept. hó elején azokat a helyszínen tanulmány tárgyává tette és abban állapodott meg, hogy az érdekelt-ség kérelmének hely adandó, a mennyiben a Fertő a jövőben a Rába árvizei elől annak töl-tései közrefogása következtében elzárattván, elve-szítí legnagyobb táplálóját és így önmagától is a legkisebb területre fogja összezsugorodni.

Miután azonban a Fertő vízjárás viszonyaira nézve adataink még igen hiányosak, a tanács nem hozta egyelőre javaslatba a tónak tökéletes lecsapolását, hanem mint az ottani érdekelt-ség magát kifejezni szokta, csakis annak megcsapo-lását, vagyis egy csatorna vezetettnek a tó déli szélén levő legmélyebb pontig. Ez által a tó északi és középső részén a legmélyebb helyek még nem szabadulnának meg a víztől; de mivel a tó fe-nekének egy része ugyanis főnyes és sós termé-szetű: ez nem képezne bajt, sőt ily helyeken a tó fentartása akár a nádasok, akár a halászat érdekében csak előnyös lehet, míg azok, kik abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy a reájuk eső Fertő-feneket akár a Rába, akár a Vulka, akár más mellékfolyók termő iszapjukkal már felszántották, megjavították; azok a tóból töltésekkel annyit elkeríthetnek, a mennyit arra érdemesnek találnak és az ily módon képződött holterekből a csapadékvizet csatornázás és gőz-géppel való kiemelés által távolíthatják el, belé-emelve a Fertőnek től maradt részébe.

Ha a tapasztalat azt mutatná, hogy ezen megcsapolás nem elégséges és hogy a Fertő fe-nekének talaja nagyban és egészben inkább ki-fizeti a mezeit, mint a vízkulturát: abban az esetben mi sem áll utjában, hogy az egyelőre tisztán csak megcsapoló tó végleg egész kiterje-désében is szárazzá tétessék.

Akkorra már ismeretekes lesznek a tó víz-rajzi viszonyai, tudni fogjuk a beléömlő patakok-ból és a légköri csapadékokból eredő táplálékot és sokkal biztosabb alapon indulhatunk tovább, mint mai napság, mikor a Rába, a Duna és esetleg a Lajta nem eléggé ismeretes tényezőivel is kell számolnunk.

Ezen megoldás, ha nem is tökéletes és vég-leges, de egyelőre annál kielégítőbb, mert maga az érdekelt-ség sem kíván többet, másrésztől elég tétetik a mosonmegyei birtokosság óhajtságának is, mely szerint nála a tó megmaradjon, a meny-nyiben ott a Fertő feneké oly sivár, hogy igen kevés mezőgazdasági haszonnal kecsegtet.

A magyar rizstermelés terjedése.

Tudvalevő dolog, hogy hazánkban a múlt század végén az akkori Bánságban virágzó és tekintélyes rizstermelés állott fenn, a mely azon-ban mindinkább szűkebb térre szorult és csakis a Timáry-családnak köszönhető, hogy topolyai birtokán, mely legujabban gr. Karácsonyi Jenő

tulajdonába ment át, a rizstermelés folytonosságát megőrizte.

A 70-es évek végén létesítette a földmive-lésügyi miniszterium Bács-Bodrog megyében a Ferencz-csatornának sztapár-ujvidéki ága mellett, a pusztá-pekli öntöző telepet, melynek egyik feladatává tétett a rizstermelést is kultiválni és a mely azóta jóformán valóságos rizsteleppé nőtte ki magát, a mennyiben a berendezett terület a 300 holdat meghaladja.

Ezen rizstelep a Birnbaum és Beimel cég-nek adatott bérbe azzal a kötelezettséggel, hogy egyúttal megfelelő rizshántoló malmot is tartozik berendezni Kis-Sztapáron. A cég ezen feladatá-nak sikerrel felelt meg és ma már a magyar rizs tulajdonosságának megfelelő hántoló berende-zéssel rendelkezik, melyet éppen úgy kellett a magyar rizs aczélosságának megfelelőleg a kül-földiekhez képest átídomítani, mint a magyar buzához az őrlő szerkezeteket megteremteni. — A hántoló-malom évek óta sikerrel működik és csak az volt a baja, hogy nem volt egész éven át őrleni valója.

Azon kedvező eredmények, melyeket egy a pusztá-pekli telep, mit a futaki uradalom petro-vázi 26 holdas telepe jóformán évről-évre fel-mutatott, ösztönzőül hatott arra nézve, hogy a rizstermelés iránt a vállalkozási kedvet feléleszsze.

Ennek köszönhető, hogy Krieger György fővárosi gyógyszerész a pusztá-pekli teleppel szemközt fekvő 270 holdas kincstári birtokot az idén megvásárolta azon határozott kikötéssel, hogy abból öt év alatt legalább is 150 kat. hold lesz rizsszel beültetve.

A Chottek-féle futaki uradalom a Ferencz-csatorna-társulattal éveken át folytatott tárgyalás után végre egységre jutott a víz ára iránt, minek következtében a jövőre petrovázi telepet 100 holdra akarja kiterjeszteni. A vizet fizetendő évi díj kataszteri holdankint 15 ft 50 krban lett kölcsönös egység alapján megállapítva.

Miután a Béga hajózási csatorna mellett a rizs-termelésre hasonlólag igen alkalmas területek vannak, melyeket a Béga kis víz-szine állandóan dominál, azért a földmívelésügyi miniszter meg-kereste a pénzügyminisztert, hogy az ottani kincs-tári birtokoknak e czelből a VIII. kerületi kultur-mérnöki hivatal által kijelölendő részleteit csak oly feltétel alatt bocsássa áruba, hogy a vevők kötelesek azokon a rizstermelést meghatározott évek leforgása alatt be is rendezni. Milyet az illető területek ki lesznek jelölve, az összes ide-vonatkozó adatok nyilvánosságra fognak hozatni, hogy a venni szándékozók azok alapján ajánla-taikat megtehessék.

Végül egy érdekes kísérletről kívánunk még a rizstermelés terén megemlékezni. Tomka Emil kultúr-főmérnök nagylaki öntöző-telepén, mely nagyobb részben a mezőhegyesi élővízcsatorna mentén fekvő székes talajból áll, már az idén elvetett egy kat. holdnyi területet rizsszel s da-czára annak, hogy a vetés június végén, tehát legalább is hat héttel később történt, mint rend-szerint kellett volna — a minnek az oka, hogy csak májusban vásárolta ezen területet — a rizs mégis annyira fejlődött, hogy kalászeit kihányta és elég tömörséget tüntetett elő. A következő évek tapasztalata fogja tehát megmutathatni, hogy székes területeken lehetséges-e sikerrel rizst ter-melni, a mi mindenestre nagy vimvány volna, mert százezrekre menő holdakat lehetne ez által értékesíteni.

Szóval a rizstermelés terén éppen a legujabb időben oly elevenség mutatkozik, mint talán száz évvel ezelőtt, azonban a mai fejlettebb viszonyok közepette egyúttal remélhető, hogy ezen örven-detes jelenség nem fog ismét hanyatlással vég-ződni.

A délmagyarországi talaj, éghajlat és víz oly kedvező a rizstermelésre, hogy Lombardiával ve-tekedhetik, miért is kellő szakértelem és kitarás mellett az eredmény sem maradhat el.

A szántova-bezdáni lecsapoló-társulat szivattyutelepe. A Ferencz-csatorna baja-bezdáni tápcsatornája és a bácsmegeyi magas partok

között mintegy 2600 kat. holdnyi terület fekszik, mely ezelőtt jóformán állandó mocsarat ké-pezett.

Az érdekelték a bajt kizárólag a Ferencz-csatorna magas vízszíneinek tulajdonították, mely a szomszédos területeket mindenütt dominálja és ez által a szabad lefolyást elzárta; volt ugyan e vizek lefolyására egy nyílás, syphon kiépítve, de a megrekedt vizek ezen sem tudtak lehozódni. E miatt nagy volt az elkeseredés a Ferencz-csatorna vízművei ellen; éveken keresztül tar-tott ezen abnormis helyzet, míg végre is az ér-dekeltség a VIII. kerületi kulturmérnöki hivatal által készített tervek alapján társulattá alakult és a munkálatokat a múlt évben befejezte és területét teljesen szárazzá és művelhetővé tette.

Miután a terület oly mélyen fekszik, hogy a vizeknek szabad lefolyásuk csak akkor van, ha a Duna vizállása 3 méternél alacsonyabb, a mi éppen abban az időben nem szokott bekövet-kezni, mikor a vizek levezetésére a legnagyobb szükség van, t. i. tavasszal, azért a lecsapo-lást szivattyuzással kapcsolatban kellett beren-dezni. A szivattyutelep már az idei tavasszal kezdte meg működését, azonban csak szeptem-ber hóban lett hivatalosan kipróbálva. A szivattyu-telep áll 0.5 méter átmérőjű centrifugal szivattyu-ból, melyet 30 effektív lóerejű kondenzációs sta-bil gőzgép mozgat.

A próba alkalmából kitűnt, hogy a szivattyu másodpercenként 575 liter vizet emel 2 méter magasságra és hatásfoka 52⁰/₁₀₀-ot tesz ki.

E berendezés költsége volt:

1. Szivattyutelep, épületek	5,500 ft.
2. A gép, kazán, szivattyu és 38 méter hosszú nyomócső	10,500 ft.
3. Földmunka	7,000 ft.
4. Hidak	1,000 ft.
Összesen	24,000 ft.

Ehhez járul még a Duna felé tervezett sza-bad lefolyás, melyen a vizek addig húzóhat-nának le, míg a Duna a 0 felett a 3 méter víz-állást el nem éri.

Az eddigi befektetés egy kat. holdra 9 ft 30 krt tesz ki, a mi tekintettel arra, hogy a talaj magába véve igen jó és hogy az évi haszon-bér azon a vidéken a fentébbi összegnek kétsze-resét, sőt háromszorosát is eléri, igen csekélynek mondható.

Zlinszky Elek,
kulturmérnök.

Az alföldi nagyobb terjedelmű öntözések

létesítéséhez az alapot a mezőhegyesi élővízcsa-torna szolgáltatja, mely 2 köbméter jó Maros vízzel és az aradi gyárak szennyvizével 4000 kat. hold területnek sikeres öntözésére kiválóan alkalmas. — Ezen csatorna mentén az első ön-tözést maga a tulajdonos mezőhegyesi állami ménes birtok létesítette a múlt 1890-ik évben és a jelen évben látta annak alkalmazásából meríthető hasznot először. Ezen eredmények nagy fontossággal bírnak nemcsak az uradalomra nézve, hanem mindazokra is, a kik az alföldi öntözés jövője iránt érdeklélviselteknek, mert éppen ezen állami birtokon létesített öntözési műveletek hivatják arra, hogy a Marosvidék birtokosai az itt elérendő eredményekből merit-hessenek kézzel fogható tanúságot, a melyre azután, mint biztos alapra építhessék saját ön-tözési berendezéseiket.

Az idejű mezőhegyesi öntözés eredménye Ruiz Gyula uradalmi intéző pontos feljegyzései szerint a következők:

28. major, 18. tábla.

Terület	834 1600 hold öntözött részlet	Kaszálás Termény lnt. ideje holdankint métermáza	Összesen 36/75
I.	$\left(\frac{V}{22}\right)$	17 ... q	}
II.	$\left(\frac{VII}{1}\right)$	8 ...	
III.	$\left(\frac{VIII}{6}\right)$	7 ...	
IV.	$\left(\frac{XI}{15}\right)$	3 ...	

Bolla Mihály,
vizépit. tanácsos

Vegyések.

Mai számunk tartalma:

Közlemények az orsz. magy. gazd. egyesület köréből. — Szemle. — A gabonaszisik Jablonowski József. Dijszábási ügyek. H. A. tól. — A földtrágya. Kodolányi Antaltól. — Kérdések a gyakorlat köréből. — Csikók hozzászoktatása a tehervonáshoz. — Egy jó tejelő szimmenthali tehén. — Keverjük-e szecskát zab közé. — Új répa- és burgonyatermelési mód. — Murok a kólika ellen. — Homok a lóistállóban. — A «Köztelek» tudósításai (Pécs vidéke. Nagy-Korpad. Lovászpata. Tisza-Csege. Tisza-Földvár. Kápolnás-Nyék.) — Talajjavítás és visszahalyozás. Rovatvezető Kvassay Jenő. (Egységes technikai elvek folyószabályozásainknál. — A Rábaszabályozás eredményei. A Felső-Duna szabályozási munkálatok előhaladottsága. — A Fertő-tó jövő sorsa. — A magyar rizstermelés terjedése. — A szántóva-bezdáni lecsapoló-társulat szivattyutelepe. — Az alföldi nagyobb terjedelmű öntözések. — Vegyes hírek. — Kereskedelem és tőzsde. — Állatvásárok.

Személyi hírek. Gr. Bethlen András földművelési miniszter f. hó 5-én Rapais miniszteri tanácsos kíséretében Pozsonyba utazott, honnét a Pozsony és Komárom közötti dunaszabályozási munkálatokat fogja megtekinteni. — Löwy Ernő, váthi földbirtokos eljegyezte Dannenberg Margitot. — Márky János biharmegyei földbirtokos leányát, Gabriellát eljegyezte Istvánffy Gyula. — Szeghalmon e napokban halt meg 65 éves korában Borzas Sándor, a Sárret leggazdagabb földműves gazdája, a kit «paraszt gróf»-nak is neveztek. Nyolcszáz hold földet hagyott gyermekeinek és 400,000 frt készpénzt, a gulyán és nyáján, házon és szőlőn kívül, a melyet hangyaszorgalmával szerzett. — Faróék Anasztáz szakadati birtokost Nagyváradon egy bércocsi elgázolta, úgy, hogy sérüléseibe belehalt. — Loós Géza uradalmi számvevő kaposváron nőül vette Strobl Ferencz földbirtokos leányát.

A mezőgazdaság a milleniumi nemzeti kiállításon. Mult számunk vezércikkében felhívtuk a kiállítás rendezésére hivatott tényezők figyelmét arra, hogy az 1895-iki országos kiállításnál a mezőgazdasági érdekekre fősúly fektetendő, kifejtettük egyúttal okait és szükségét felszólalásunknak. — Örömmel konstataálhatjuk, hogy felszólalásunk nem volt hiába és hogy a képviselőház közigazdasági bizottságának e hó 4-én tartott ülésében az ügy Perlaky Elek útján interpelláció tárgyát is képezte. Baross kereskedelmi miniszter az interpellációra azt válaszolta, hogy „a kiállítás mezőgazdasági része lesz az országos kiállítás fénypontja”. Szép nyilatkozat, olyan, minőt vártunk és bizton hiszszük, hogy a kiállítás rendező-bizottsága oly eszközökkel és oly módon fog a kiállítás mezőgazdasági részének előkészítéséhez, hogy, leküzdve az e téren fennálló nehézségeket, a miniszter jóslata beteljesedik és a mezőgazdaság csoportjai csakugyan „fénypontja” lesznek a kiállításnak. Mi meg vagyunk róla győződve, sőt talán nem hibázunk, ha ígéretet is teszünk, hogy úgy a gazdaközönség, mint a mezőgazdasági ügyek összes tényezői a legnagyobb lelkesedéssel és ügybuzgalommal fognak munkálkodni a kiállítás ügyének előbbrevitelén.

Biztos kenyeret a pályavégzetteknek. Olvasóink előtt ismeretes az a dicséretreméltó gondoskodás, melylyel kormányunk a kereskedelmi tanügyet fejleszt. Erre vall a nemrég felállított keleti kereskedelmi tanfolyam is, mely legutóbb discussió tárgyát képezte a pénzügyi bizottságban; a tanfolyam, melynek 12-14 hallgatója van az összes bizottsági tagok tetszésével találkozott és Helffy Ignác hangsúlyozta, hogy eredmény csak akkor lesz elérhető, ha a ki e tanfolyamot elvégezte, tudni fogja, hogy ennek alapján valamire jogosítva is van és kéri a minisztert, hogy a tanfolyamot végzettek felvételessenek legalább a konsuli szolgálatba. A miniszter ez irányban biztató ígéretet is tett. Ugyan mikor jön el ideje annak, hogy az évenként több száz végzett gaz-

dásznak az alkalmaztatása eszébe jut valakinek, s a gazdasági tanügyet azzal is igyekezzünk fejleszteni, hogy a végzetteknek jogot adunk valamire?

A közvetlen értékesítés és helyszerezés kereszttulvittele céljából, eltekintve annak legelőkeletesebb eszközei, a szövetkezetekről, igen sok tényező lett már megvitatta Leginkább elhanyagolja a magyar gazdaközönség azt a kedvező alkalmat, melyet egy szaklap nyújt, midőn könnyen hozzáférhetőleg alkalmat ad hasábján a közvetlen üzleti összeköttetésre. Ez a könnyű alkalom a «kis hirdetési rovat», mely termelőinknek tartatik fenn s 70-80 krért hozzáférhető. 4-5000 gazda olvassa pl. lapunk minden számát, ha mindenikük hozzászokik a kishirdetéseket áttekin-téséhez és igénybevételehez, ezeket és ezeket takaríthatnának meg *vetőmag, állat, használt, de jó karban levő eszközök, állások betöltése és ki-nálása*, stb. egyszóval a közvetlen érintkezésnél. Akárhány gazdaság van, a hol apró dolgok pl. *gyümölcsfa, szőlővessző, baromfi, 2-3 q vetőmag* vagy *hüvelyes* készlet van, de mindenképp kevés, a kereskedő nem veszi meg, talán nincsen is piacza és kis mennyisége nem bírja meg a közvetítést, elkallódik tehát, vagy poton áron vesz-tegettetik. Viszont hány gazda van, a kinek ép ezeknek a csekélységeknek a beszerzése okoz gondot. Nehezen fér hozzájuk és méregdrágán kell az ügyes szeszál díjat megfizetni. Mi ha hozzá-szoknánk a szaklapot közvetítőnek tekinteni, jobb volna az értékesítés és olcsóbb a beszerzés. Felhívjuk tehát olvasóink figyelmét lapunk kis hirdetési rovatára. Itt van az ősz sok termény-nek, anyagnak értékesítési ideje, viszont jön a tél, a tavasz a sokféle beszerzések ideje. Tegyenek úgy szükségleteik, mint eladó holmiak hirdetések által gazdáink kísérletet, s meg vagyunk győződve, hogy az érdeklődés eredménye sok előny leend, a mit a külföld gazdái már rég élveznek, ez irányban is követendő példát nyújtva termelőinknek.

(—ss) **Mezőgazdaságunk és a keleti államok.** Megemlékeztünk róla, hogy a bolgár kormány, I. Ferdinánd fejedelem védnöksége alatt, 1892-ben Filippopoliszban és 1893-ban Ruszcsukban mezőgazdasági és ipari kiállításokat rendez. A program szerint e kiállításokban a külföld is részt vehet, de csupán mezőgazdasági eszközök és ipari gépekkel, szer-számokkal, eszközökkel stb. Baross Gábor kereskedelmi miniszter elhatározta, hogy külön magyar kiállítási bizottságot szervez, a magyar kiállítást a legmesszebbmenő előnyökben és támogatásban fogja részesíteni és arra törekszik, hogy ott minél teljesebb, az előrehaladt magyar gépiparhoz méltó magyar osztály létesül-jön. E magyar osztály előmunkálatával és szervezésével a miniszter a budapesti kereskedelmi muzeum igazgatóságát bízta meg, a melynek irodájában (városliget, iparcarnok) az érdekeltek megkaphatnak minden részletes felvilágosítást. A bolgár kormány a maga részéről is szokatlan kedvezményeket nyújt a kiállítóknak, így pl. térdíjat nem fizettet, a kiállítási tárgyakat a vasutón ingyen szállíttatja, vám-és adómentesen kezelte stb. Nem mulaszthatjuk el ez alkalommal a bolgár kiállításokra felhívni földművelési miniszteriumunk figyelmét is, még pedig több szempontból. Először is fejlődő állattenyésztésünket illetőleg, mert a mint példánk vannak már reá, *fajtisza tenyész-állatainknak* a kelet arannyal fizető kész piacza. Ugy a magyar marhát illetőleg,

mint különösen a nyugati fajokat tekintve. A keleti államok volnának hivatva visszaadni azokat a százezreket a miket mi a nyugatnak, első sorban is Svájcznak fizeltünk tenyészanyagokért. — Lovainknak a kelet kitűnő vevője és hasonlóan piac-zot teremthetnénk *vetőmagvainknak* is. Tekintve azt az erőlyes mezőgazdasági politikát, mit a bolgár kormány az utóbbi időben követ, meg vagyunk róla győ-ződve, hogy siker koronázná miniszteriu-munk lépéseit a bolgár kormánynál, és a mely előnyöket nyújtanak az ipari ki-állítóknak, hasonlóban részesülhetnénk felsoroltuk mezőgazdasági terményeink is. Azt hiszszük, hogy ipari szempontból felesleges volna érdekeinkről szólni, csak *gazdasági gépgyárosaikat* említjük fel, a kik, ha felfogják az előnyös helyzetet, mit a bolgár kiállítás nyújt, mindenesetre jó üzletekre és új piacokra számíthatnak.

A m. kir. államvasutak igazgatósága közbe teszi, hogy visszereseti, vagy visszterületi igény átruházása esetén, az átruházási nyilatkozatok legyenek azok akár az illető fuvarlevelbe ráve-zetve, akár pedig külön nyilatkozat alakjában kiállítva, mindenkor az összeg után II. fokú bélyeggel látandók el.

Követendő példa. Szilágymegye közgyűlése legutóbb egy közsegi gyümölcsfa-tenyésztésről be-terjesztett szabályrendeleti tervezetet állapított meg és egyúttal kimondotta, hogy minden község (város) s illetve a csoportosított községek együt-tesen kötelesek a «Gyümölcs-Kertész» című lapot járattatni, s azt a faiskola-kezelő rendelkezé-sére bocsátani. Bizony ideje volna már, hogy hatóságaink általánosságban nagyobb figyelmet szenteljenek az egyes termelési ágakban szük-séges szakértelem megszerzésére, a minél nemcsak a gyümölcsészet, de más szakmába vágó szak-lapok kötelező járattatása nem a legutolsó eszköz volna.

Az új érsekek földbirtoka. Ma, midőn a nemzet örvendő üdvözli a her-czegprimás, a kalocsai és a zágrábi érseki székek betöltésének híret, nem leend talán érdektelen, ha közöljük olvasóinkkal annak az óriási vagyonnak a kimu-tatását, a mely az érsekségek jövedelmét képezi s a mely ez egyházi főméltóságokat Magyarország legnagyobb földbir-tokosaivá is teszi, nem csekély kötele-zettségeket róva így rájuk közigazdasági életünkkel szemben is. A három érsekségi birtokok terjedelme és megoszlása a kö-vetkező:

	Esztergomi	Kalocsai	Zágrábi
Szántóföld	24422 ⁴⁰⁴	25751 ⁵⁵⁷	7955 ⁹⁰⁸
Kert	84 ⁴⁹⁷	270 ⁹⁹²	194 ³⁶⁸
Rét	9422 ⁵⁸¹	7714 ¹²⁵⁹	1997 ¹¹
Szőlő	241 ¹¹⁸²	84 ¹⁰⁴⁰	95 ⁵
Legelő	11536 ¹²⁵¹	11511 ³³⁵	1724 ⁸⁰⁸
Erdő	21835 ⁴⁸¹	30630 ⁷³	8714 ⁴⁰
Nádas	180 ¹²⁹³	2667 ²¹	201 ⁵⁷
Földadó alá nem eső terület	4980 ⁶⁵⁸	13616 ⁶²²	623 ³³²
Összesen	72723¹⁵⁵²	92251²⁵⁹	21505³²¹
Kat. tiszta jöved.	243 456 69^{3/4}	231 096 02	94 395 —
forintokban			

E három főpap kezelése alatt tehát összesen **186,479** kat. hold föld van; ily óriási vagyonnak jövedelmei képezik do-tációjukat. E számból képet alkotha-tunk magunknak a magyar főpapság

javának nagyságáról. De nehogy azt gondoljuk a fenti kimutatás után, hogy a felemlítettük három a legjobban dotált főpapi szék, felemlítjük, hogy a nagyváradi püspök összes földbirtoka egymagában 187,087¹⁰⁶⁶ kat. holdat tesz ki. Ezek a numerusok azután felvilágosítást adhatnak arról is, hogy micsoda fontos kérdés ennek az óriási földterületnek a helyes művelését és rendszeres üzemeltetését illetően az instrukció kérdése, és hogy mily gazdasági zavarokat idézhet elő e nagy komplexumok helyes kezelésénél a székváltozásoknál eladott s újra megvett felszerelés, egyszóval az, hogy az ingó leltár nem része a főpapi törzsvagyonnak. A főpapok kezében levő mintegy 2 millió holdnyi földterület állandó helyes vezetése fontos nemzetgazdasági kérdés is lévén, e kérdéssel legközelebb szakavatott tollból foglalkozunk.

A morvavölgyi vasutal ismét egy nagy lépést tettünk előre. E vasut Dévény Ujfalu állomástól kiágazva, átszeli az egész gazdag Morvavölgy magyar részét és érintve Johor, Detrekő-Csütörtök, Malaczka, Nagy-Lénárd, Morva-Szent-János, Kúti, Egbelt és Holics községeket Szokolczán végződik. Holicsnál történik az összeköttetés az oderbergi vonallal és Dévény állomásonál a vasut fölkeresi Stomfát. Mind a morvavölgyi, mind pedig az új szombathelyi-pozsonyi vasut közgazdasági szempontból rendkívül fontos, mert e két vonal fogja megszüntetni a forgalom azon természetellenes megakasztását, mely eddig Bécs javára történt. Az egyenes forgalom helyreállításával Pozsony lesz a közgazdasági gócpont Magyarország nyugati határszélén. (P.)

Mezőgazdasági gépkísérleti állomás évi segélyezésére 500 frtot utalványozott ki a földművelésügyi miniszterium és az állomás vezetésével Lázár Pál műegyetemi tanárt, a mezőgazdasági géptan előadóját bízta meg. A gépkísérleti állomás a legnagyobb valószínűség szerint a „Köztelken” helyezettik el, miután az országos gazdasági egyesület az állomás részére ingyen helyiséget ajánlott fel. Ily módon a kísérletek közvetlenül közelünkben eszközöltetvén, gazdaközönségünk az eredményről gyakran és rögtön értesül.

Díjzabási ügyek. Lapunk legutóbbi számában közöltük a hatvani, selypi és ácsi, cukorgyárak részére szállítandó cukorrépa és ezen gyárakból származó répaszelet- és méziszap-küldeményeinek kedvezményezett díjtételeit. Az alábbiakban vélünk eleget tehetni a hozzánk több oldalról beérkezett kérdézőkódéseknek a szerencsi és botfalusi cukorgyáraknak engedélyezett kedvezményeit illetően.

A m. kir. államvasutak állomásairól a szóban levő cukorgyárak részére szállítandó cukorrépa, illetve megfordított viszonylatokban szállítandó répaszelet- és méziszap-küldemények kedvezménye a következő 1-20 km.-ig 4 kr., 21-40 km.-ig 5 kr., 41-60 km.-ig 6 3/4 kr., 61-80 km.-ig 8 1/4 kr., 81-100 km.-ig 10 1/2 kr.; a többi zónákilometer beosztása a multi számunkban közölt beosztással egyezik a szállítási díj, az egyes zónákilometerekben 2 krral olcsóbbak, mint az ácsi-, selypi- és hatvani cukorgyárak díjtételei, mi az ottani gazdasági viszonyokban leli indokolását. — *Megjegyezzük végre, hogy mult számunkban közölt díjtételekben nyomdahiba csuszott be, a mennyben a 301-310 km. távolságig 22 1/2 kr., helyett 23 1/2 a helyes díjtétel.*

Baromfitenyésztőknek fontos! Nagy kára volt mindaddig a fajbaromfi-tenyésztésnek azon roppant nehézség, melylyel a tenyésztésre szánt tojásoknak szállítása jár. Az eddig szokásos csomagolási módok egyike sem nyújt biztonságot az iránt, hogy a tojások a szállítás közben szenvedett rázás folytán meg ne vakuljanak. Würth A. Süttingenben, Constanz mellett, kiválóan e célra szolgáló ládákat szerkesztett. A ládák belsejében

finom csavarrugókból álló s a láda fenekéhez erősített oly fészkek vannak elhelyezve, melyek mindegyike körülbelül egy-egy tojás alakjának és nagyságának felel meg. A tojásokat e fészkekbe helyezve a láda tetejét erősen lezárjuk úgy, hogy a gyöngö csavarrugók a tojás két végét megtömjék s míg azt egyrészt helyzetében megtartják, másrészt a ládának erőszakos rázkódását elenyeltyözzák. A ládák e szerkezete árukat drágítja ugyan, de e többlet megtérül az által, hogy akárhányszor használhatók. A gyártást maga a feltaláló vette kezébe.

Baromfiaink satnyulásának egyik fő okát az állatok rokontenyésztésében találja, a földművelésügyi miniszter mult hóban kelt és a baromfitenyésztési bizottsághoz intézett leiratában. Épp azért szükségesnek tartja, miszerint a bizottságok a termelőknél oda hassanak, hogy ezek vérfel-frissítés céljából egymás között him-állataikat kölcsönösen kicseréljék. A földművelésügyi miniszter ezen felhívásával teljesen egyetértünk s reméljük, hogy ha a baromfitenyésztési bizottságok működésüket e körülményre kiterjesztik, úgy nemcsak, hogy fajbaromfiaink satnyulásnak nem indul, hanem ez által az ivadéok is erőteljesebb és fejlettebb testű lesz, sőt a tojások termékenysége nek százaléka is emelkedni fog.

Romániában a szárazság oly nagymérvű és következményei oly súlyosak, hogy a jövő évi termés valószínűleg a legnagyobb mértékben szenvedni fog általa. A föld kemény, rögös, a sokára kikelt őszi vetések pedig pusztulnak.

A szerb gőzhajózási társulat, ugy látszik, nem fog egyelőre létrejönni, részint nem találkozik elég vállalkozó, részint pedig mert az orosz Gagarin-társaság félti elfoglalt pozícióját.

Kiállítás statisztika. Tekintettel arra, hogy az utóbbi időkben a világkiállítások egyre gyakoribbak, érdekesnek tartjuk az alábbi összehasonlítás közlését, mely az utóbbi 40 év alatt tartott világkiállításokon résztvett kiállítók s a kiosztott kitüntetések számát, valamint azt is feltünteteli, hogy az összes kiállítóknak hány százaléka részesült az illető kiállításon kitüntetésben.

A kiállítás éve és helye	a kiállítók száma	a kitüntetések száma	a kitüntetett kiállítók % -ban kifejezve
1851 London	17.062	5.187	31
1855 Páris	23.954	10.033	42
1862 London	27.800	12.305	41
1867 Páris	52.200	19.256	37
1873 Bécs	42.000	25.552	61
1876 Philadelphia	27.000	13.104	61
1878 Páris	52.835	29.810	56
1879 Sydney	9.345	7.558	81
1880 Melbourne	12.792	9.671	75
1883 Amsterdam	7.200	7.131	99
1885 Antwerpen	14.473	8.661	60
1888 Barcelona	12.900	9.291	72
1888 Brüsszel	7.248	5.801	80
1889 Páris	55.183	33.138	60

Ezen számadatokból azt kell következtetni, hogy ezen kiállítások bíralóbizottságai közül az amsterdami kiállításé volt a legelnszöbb, mert ez a kiállítóknak nem kevesebb mint 99%-át tüntette ki oklevelekkel és címekkel, legnagyobb szigorúsággal pedig az 1851. évi londoni kiállítás juryje járt el, mert ez a kiállítóknak csak 31%-át részesítette kitüntetésben.

Bolgár gőzhajózási társaság a Feketetengeren. Egy millió frank részvényökével több várnai kereskedő, egyelőre 2 gőzössel, hajóközlekedést tervez a burgas-várna-konstantinápolyi vonalon. Ismét egy lépés Bolgárország gazdasági függetlenségéhez. (P.)

Földmives-gyűlés. Auszria parasztjai, ugy látszik, önállóan és teljes energiával tudnak ügyeikben közös akcióra lépni. Október 31-én Aichkirchenben, Lambach mellett a felső-ausztriai földmives-egylet népes gyűlést tartott, mely erőlyesen követelte a adólab szállítást s az egyenes adókon való könnyítést. Elhatározták oda-hatni, hogy az 1895-re várható földadó-revisióig egész Auszria gazdaközönségével egyetértve, oly

érdek-szervezetet létesítenek, mely alkalmas lesz ez irányban hathatós mozgalmat indítani. Az erősen politikai színezetű gyülekezet ezenkívül a kispálinkafőzők adójának csökkentésével és a marhasó-kérdéssel foglalkozott behatóan. Végül a kávé mesterséges megdrágítása fölött emeltetek panaszok.

Stájerország almakivitele. A stájer gyümölcs ugy látszik, nagy kedveltségnek örvend Németországban. Naponta több és több waggon (10,000 kg.) alma megy, különösen Württembergbe. Kivált asztali alma keresett s waggonként 420-450 frttal fizetik.

A trichinosa Németországban. Oppeln tartományban a mult esztendőben 280,000 disznót vizsgáltak meg göröcsövileg e számból 36 darabban trichinosét állapították meg, vagyis 17 drbbal több, mint az előző évben. A borsókás disznók száma 162 vagyis 525-tel kevesebb mint az előző évben. E számok mutatják, hogy a veszedelmes betegség aránylag mégis csekély kiterjedésű.

Belga marhaforgalom. Eddig Németországból a szarvasmarha bevétele Belgiumba tiltva volt. A belga kormány e tilalmát most megszüntette azon kikötéssel, hogy az érkező állatok a határon megvizsgálandók.

Az élő juhok bevétele Angolországba folyton csökken, de ép oly mértékben növekszik a friss húsok behozatala Ausztráliából és Argentiniából, honnan külön e célra épített és kamrákkal ellátott gyorsgőzöskkel szállítják a juhbust. (P.)

Muszka állapotok. Egy moszkvai orosz lap közlése szerint az idei rossz termés által sújtott szegény lakosság közt 20 millió rubel értékű vetőmagot osztottak ki s még körülbelül 100 millió rubelre van szükség, hogy az inségek kenyérnek való gabonával elláttassanak. Hir szerint több orosz katonai ezred tisztikara elhatározta, hogy banquetjein pezsgőt inni nem fog, hanem ennek árát az inségeknek fogja juttatni.

Amerikai lovak Angliában. Az európai lótenyésztésnek Muszkaország mellett egy tengerentuli versenytársa is akadt Argentiniában, a honnét legutóbb 230 drb lovat hoztak Angliába, a hová legjobb kondícióban érkeztek meg, s nagy áron találtak vevőre. A lovak erős szűgyük, finom csontozatuk és aczel izmaik által tüntek ki és mint az Angliából Amerikába vitt telivér mének utódai, az angolok büszkeségére váltak. Az argentiniai lovak kitűnő temperamentuma ez állatokat Angliában kedveltte teendő, a hol rendes használati és remonda-lovakban hiány van. 1890-ben csak Oroszország 12,000 drb ily lovat importált a brit szigetre.

Dánia költségvetése. Az 1892-1893-iki pénzügyi időszakra vonatkozó állami költségvetés e napokban terjesztetett a Folkething (képviselet) elé. Ezen költségvetésben a bevételek 33,965,558 koronára (körülbelül 30,300,000 frt), a kiadások pedig 58,578,340 koronára 32,900,000 frt, vannak előirányozva. E szerint a költségvetés 4,612,782 korona (2,600,000 frt) hiányt tüntet fel. A kiadásoknak körülbelül 42%-a, azaz 23,400,276 korona a hadügyi kiadásokra esik.

(J) Máltaszigeti méz. A máltaszigeti méz híres rendkívüli tisztasága és kiválóan jó ízéről. Egy méhészt a *Mediterranean Naturalist* szerint az okot abban találja, hogy majdnem az egész sziget be van vetve lóherével, a melyből a méhek a mézanyagnak legnagyobb részét gyűjtik. Ugyan e méhészt kiszámította, hogy egy font méz összegyűjtéséhez a méhecskék körülbelül 62,000 lóherevirágot fosztanak meg nektár-tartalmától, és legalább 3,750,000-szer kell utra kelniök, hogy összekerüljön e mennyiség.

Hadüzenet a sütőporoknak. Ugy látszik a szabad Amerika sem egészen szabad az élelmszer-hamisítás áldásaitól. A legkülömbözöb sütemények készítésénél ujabban használatba jött sütőporok főalkatrésze a borkósav, melyet azonban egyes gyárosok timsóval vagy ammoniakkal helyettesítenek. A *Scientific American* vizsgálatai nem kevesebb, mint 28-fele ilyen sütőporra «kisütötték», hogy timsó, illetőleg ammoniaktartalmuk folytán az egészségre ártalmasak; a mi Minnesota állam törvényhozását arra indította, hogy súlyos pénz-, sőt fogságbüntetésekkel lépjen fel hasonló készítmények gyártói és terjesztői ellen.

Apróhírek. A sziléziai országos kormány a galicziai haszonmarha, juh és kecskékre fennálló behozatali tilalmat, a szokásos feltételek betartásával, feloldotta. — A Wenckheim gróf tulajdonához tartozó borossécsi, kertesi és lunkai erdők egy részét az Union bank 184,000 frt vételárban megvásárolta. — Lembergi jelentések szerint Rozsok faluban az északmagyarországi határerődéségekkel kitérő farkasok a marha-nyájokban nagy károkat okoztak. — A párisi La Villette-i vesztegintézetet megnagyobbították, úgy, hogy 12-15,000 juh befogadására legyen képes. A francia földművelési miniszter e megnagyobbítás melletti keresztülvitelét tette függővé az élőjuhok behozatalát. — Krakói jelentések szerint a jó termésnek örvendő lengyel kerületekben az orosz kormány nagymennyiségű korpát, gabonát és takarmányt vásárol az éhség enyhítésére.

Időjárás. A fagyos hideg idő az egész országban megenyhült. Az égbolt borult, uralkodó szélirány az északi. Több hegyről havat és esőt jelentenek. A légnyomás maximuma Németország, az alacsonyok észak Oroszország és Algier fölött van. Csapadéokra hajló időjárás éjjeli fagyokkal, később száraz hideg idő várható.

A rimamurányi salgó-tarjani vasmű-részvénytársaság október 27-én tartotta Laczkó Antal elnöke alatt rendes évi közgyűlését, melyen 18 részvényes 22625 részvényt képviselt. A kereskedelmi üzletet illetően a lefolyt üzleti évben a kelendőségi viszonyok kedvezők voltak. A növekedett építkezési tevékenység és a hazai ipar fejlődése, valamint külföldi kelendőségi vidékek művelése folytán, a gyárakat állandóan foglalkoztathatták. Az eladási árak, melyek a lefolyt év első felében tetőpontjukat érték, a második felében a külföldi piacon beállott nyomás folytán, némileg gyöngültek. A gyártmányok összes eladása a lefolyt üzleti évben 565,089 métermázsára rugott. 1890/91. üzleti év 1.917,035 frt 30 krnyi nyereségéből mindenekelőtt az alapszabályok 43. §-a értelmében: 1/10 az építési számlából 53,111 frt 69 kr, 1/10 a bányászati számlából 11,784 frt 92 kr, 3/10 a gépek számlájából 46,246 frt 80 kr és az épületek megépítésére számlájából rendkívüli leírás címén 80,000 frt, összesen tehát 191,143 frt 49 kr, adótartalék fejében pedig 120,000 frt levonásba veendő. A fennmaradó 1.605,891 frt 81 kr-ból 3/10 az igazgatóság jutalékára 48,176 frt 75 kr, 3/10 az alkalmazott igazgatóság és tisztviselők megjutalmazására 48,176 frt 75 kr, 4/10 a tartalékalapra 64,235 frt 68 kr levonandó. Marad 1,445,302 frt 63 kr. A fennmaradt 1,445,302 frt 63 kr, és a múlt évi előírás 100,968 frt 24 kr, hozzászámításával 1,546,271 frt 87 kr-ból, a 10,000,000 frt részvénytőkének 12/10-át 1,200,000 frt. osztalékként a részvényesek közt felosztatni, a fennmaradó 346,271 frt 87 kr-ból 200,000 frt, a rendkívüli tartalékalap javára fordítottatni és 146,271 frt 87 kr új számlára átvitelti indítványozza az igazgatóság, mit a közgyűlés egyhangulag el is fogadott, úgy hogy a legközelebbi esedékes szelvényt e szerint november 1-től kezdve 12 frittal váltják be. A felmentvények megadása után a felügyelő-bizottság eddigi tagjai, úgy mint Tauszig Hugó, Wolf Károly, Zobel Lipót, Stöger-mayer Károly egyhangulag újból megválasztottak.

Kereskedelem és tőzsde.

Budapesti gabonátözsde.

November 6-iki jegyzések 100 kgkint.

Búza	74-75 kilós..	10.70 - 11.15	3 óra
Tiszavidéki	76-77 >	10.90 - 11.45	>
—	78-79 >	11.15 - 11.55	>
—	80-81 >	11.35 - 11.60	>
Pestvidéki	74-75 >	10.70 - 11.15	>
—	76-77 >	10.90 - 11.45	>
—	78-79 >	11.15 - 11.55	>
—	80-81 >	11.35 - 11.60	>
Fehérmegyei	74-75 >	10.70 - 11.15	>
—	76-77 >	10.90 - 11.45	>
—	78-79 >	11.15 - 11.55	>
—	80-81 >	11.35 - 11.60	>
Bácskai	77-78 >	10.70 - 11.15	>
—	76-77 >	10.90 - 11.45	>
—	78-79 >	11.15 - 11.55	>
—	80-81 >	11.35 - 11.60	>
Bánsági	74-75 >	10.70 - 11.15	>
—	76-77 >	10.90 - 11.45	>
—	78-79 >	11.15 - 11.55	>
—	80-81 >	11.35 - 11.60	>
Északmagyarorsz.	74-75 >	10.60 - 11.00	>

Északmagyarorsz.	76-77 kilós..	10.75 - 11.30	3 óra
—	78-79 >	11.05 - 11.45	>
—	80-81 >	11.25 - 11.50	>
Rozs	.....	10.00 - 10.35	kézp.
Árpa, takarmány	.....	6.15 - 6.55	>
— maláta	.....	7.00 - 8.00	>
— sör	.....	7.75 - 9.25	>
Zab	.....	6.20 - 6.60	>
Tengeri ó	.....	6.40 - 6.55	>
— új	.....	5.40 - 5.50	>
Káposzta-repce	.....	18.00 - 18.50	>
Bánsági-repce	.....	12.50 - 14.25	>
Vadrepce	.....	6.50 - 7.25	>
Lenmag	.....	10.75 - 11.75	>
Kendermag	.....	9.20 - 10.25	>
Lencse	.....	9.00 - 18.00	>
Borsó	.....	8.00 - 9.00	>
Bab, fehér nagyszemű	.....	6.75 - 7.50	>
— törpe	.....	7.75 - 8.25	>
— barna	.....	7.50 - 8.00	>
Köles	.....	5.40 - 5.85	>
Bákköny	.....	6.00 - 6.75	>
Vöröshere	.....	50.00 - 60.00	>
Luczerna	.....	42.00 - 52.00	>
Esparsette	.....	11.50 - 12.00	>
Mohar	.....	6.50 - 7.00	>
Mák, kék	.....	32.00 - 34.00	>
— szürke	.....	29.00 - 31.00	>
Köménymag	.....	18.00 - 19.00	>

(A. A.) **Budapesti gabonátözsde** november 5-én. A multkor jelentett nagyobb áremelkedésre csendesebb hangulat uralkodott a buza piacokon. Az időjárás nálunk némileg javult, enyhült és az ország sok vidékén kielégítő csapadék esett. Az a körülmény, hogy az orosz kiviteli tilalom, mely burgonyára és az összes gabonaneműekre, buza kivételével, szőlő, ténynye vált, alig volt befolyással az árakra. Ugy mint rendszeren, a spekuláció már előre escomptálta a mint nevezni szokták — e tényezőt, ez már előbb nyert kifejezést az árak emelkedésében, és tovább emelkedésre egyelőre már nem volt semmiféle indok. Sőt beállott, főleg határidőkben, egy kis reakció, mert ilyenkor azok, a kik nyereségben vannak, lebonyolítják engagement-jukat, realizálják hasznukat és miután új vevők nem lépnek fel, az árak visszamennek. Nagy mérvben azonban nem eshetnek. Nem igen akadna most oly spekuláns, a ki nagyobb mérvű eladásokba bocsátkoznék, legalább nálunk nem, annyira nem tartanak az árak esékénésétől és azok a nagy készletek a nyugati és amerikai piacokon, mi reánk nézve nem bírnak közvetlen hatással. Az üzlet mindig várja a külső benyomásokat, a mi az árak egyik vagy másik irányban való mozgását inspirálja. A lefolyt napokban nem merült fel ily dolog, de úgy vélekedünk, hogy nemsokára az oroszországi kiviteli tilalom kiterjesztése buzára is, lesz az a tényező, mely befolyással fogja az árak alakulását. Már eddig is sürögösen követelték a tilalmat és csak az orosz pénzügyminiszter ellenzése folytán maradt abban. Nagyon valószínű tehát, hogy az inség enyhítésére tovább fogják követelni a buzazárt és tán később meg is fogják adni. De azért ettől korántsem kell azt a hatást várni az árakra, a melyet a rozs kivitelének megtiltása annak idejében tett. Európa buzaszükségletének fedezésénél Oroszország távol sem tölti be azt a szerepet a kiviteli államok sorában, mint a rozsnál, kivált az idén, midőn Amerika páratlan termése képes lesz a nyugat-európai szükségletet kielégíteni. A hírek a termésről mindinkább kedvezőbbek, a készletek nagybodnak (a visible supply 36,230,000 bushel), a szállítások Európába szintugy. E tényeknek ugyan egyelőre és főleg mi reánk még nincs hatása, de azért nem kell azokat szem elől téveszteni, mert az európai vevések normalis fejlődésének esetén, meg lesz azoknak okvetellen befolyásuk az árakra. — Helyi piacunkon tegnap 25,000 q buza 2 1/2-5 krral olcsóbb, ma 30,000 q ugyanannyival drágább árakon kelt el. Ma délután is vettek mamok vagy 10,000 q-t magas árakon, így 78 kilós Maros-buzat 11.45 frton 3 óra, 79-es tamerint 11.50 frton 3 óra. A rozs-üzlet változatlan, a helybeli fogyasztás is jobban hozzálat a vásárlásokhoz. Nagyon finom árut 10-30 frtjával is fizettek.

Árpa. Takarmányáru változatlanul szilárd, meglehetősen forgalom mellett. Középfajokban pang az üzlet. **Tengeri** valamivel olcsóbbodott. Az állomási üzlet körülötlet, miután keveset kínálnak. **Albert Irsán** és **Monoron** novemberi szállításra kelt el új áru 5-22 1/2 frt-jával.

Zab a hozatalok bőségesek, a fogyasztás némileg tartózkodóbb és ma már nem lehetett az előző árakat elérni.

Repceben kevés a forgalom. **Új áru** nagy ingadozásoknak volt kitéve.

Fehér, nagyszemű bab nagy keresletnek örvend Németország részéről, árak 25-50 krral javultak. A többi babfaj ára nem változott.

(A. A.) **Budapesti gabonátözsde**, november 6-án. A tegnap délután emelkedő irányzat ma folytatását találta. Daczára az élénk kínálatnak mamok **buzát** szivesen vettek és 10-12 1/2 krral magasabban fizették. A forgalom 45,000 q-t tett ki. Magasabb new-yorki jegyzésekre **határidők** is lényegesen emelkedtek. déiben jegyez buza tavaszra 11.38-40. **Rozs** is emelkedő. **Tengeri** szintén nagyon keresett és 5 krral javult, állomásokon 10 krral. **Árpa** is szilárd, árak változatlanok. Ep ugy a **zab**. **Határidők**

idők délkor jegyeznek: Tengeri máj-jun-ra 6.17-19, zab tavaszra 6.60-62, repce aug-szept-re 14.50-60.

Bécsi gabonátözsde november hó 6. (A «Köztelek» eredeti távirata.) Buza 11.57, rozs 11.15, zab 6.98, tengeri 6.55.

Határidők árfolyama a külföldi gabona-tözsdeken.

	nov. 3.	nov. 4.	nov. 5.
Bécs. (100 kgrként frtban.)			
Búza őszi	—	—	—
— tavaszra	11.44	11.33	11.51
Rozs őszi	—	—	—
— tavaszra	10.93	10.91	11.04
Zab őszi	—	—	—
— tavaszra	6.96	6.87	6.96
Tengeri május-juniusra	6.55	6.45	6.52
Berlin. (1000 kgrként márkában.)			
Búza nov-decz	227. —	225. —	228. 75
— ápr-máj	231. —	228. 50	232. 25
Rozs nov-decz	239. 75	238. 50	242. 25
— ápr-máj	231. —	233. 25	237. 25
Zab nov-decz	174. —	173. 50	174. 75
— ápr-máj	180. 10	178. 50	179. 40
Páris. (100 kgrként francsban.)			
Búza folyó hóra	27. 10	27. —	27. —
— decz	27. 40	27. 25	27. 25
— első 4 hó	28. 25	28. 25	28. 25
— márcz-tól 4 hó	28. 75	28. 60	28. 75
Liszt folyó hóra	60. 60	60. 30	60. 30
— decz	60. 90	60. 60	60. 90
— első 4 hó	62. 40	62. —	62. 25
— márcz-tól 4 hó	62. 75	62. 50	62. 60
New-York. (bushal-ként cents-ben.)			
Búza nov	—	104. —	105. 1/4
— decz	—	106. —	106. 1/2
— jan	—	107. 3/4	108. 1/4
Tengeri nov	—	69. 1/2	71. —

Határidők árfolyama Budapesten.

	nov. 3.	nov. 4.	nov. 5.
Búza			
1891 szept-okt-re	—	—	—
1892 márcz-ápr-ra	11.19	11.29	11.09 11.20 11.18 11.28
Tengeri			
1892 május-junius	6.09	6.19	6.03 6.10 6.08 6.14
Zab			
1891 szept-okt-re	—	—	—
1892 márcz-ápr-ra	6.55	6.60	6.49 6.60 6.55 6.57
Káposztarepce			
1892 aug-szept-re	14.6.	14.76	14.20 14.40 14.15 14.25

Szilva és szilvaiz. November 6-án (Markó Albert czég heti jelentése a «Köztelek» részére.) A lefolyt héten szilvában a termelő országok nagyobb piacain a hozatalok az eddigiekhez viszonyítva gyöngébbek voltak és minthogy a külföldi tartósan élénk vételkedvet tanusít és állítólag Amerikából is érkeztek rendelmenyek, rohamos áremelkedés állott be, úgy hogy az árak a hét folyamán egy teljes forinttal emelkedtek. A hét végén boszniai szokvány minőségűért 8 1/2-8 3/4, 100-asért 9 1/2 és 85-ösért 10 1/2 frtot fizettek 56 kilónként, mely árakon nagyobb mennyiségek lettek eladva. **Szilvaiz.** Az árak daczára a kisebb szükségletnek változatlanok maradtak, mivel a belföldi szükséglet fedezésére az itteni készletből kisebb partiek meg lettek véve, másrészt pedig a hozatalok is igen kicsinyek, minthogy a termelő országokban a lekvártőzés már be lett szüntetve. Az ideai áru minősége igen jó és a forgalom néhány száz métermázsára tehető.

Zsirneműek. November 6-án (Markó Albert czég jelentése a «Köztelek» részére.) A disznóöléseket nagyobb mértékben meg nem kezdték meg, mert a szalámikészítők nem bizván meg a mostani hideg időjárásban, az előállítás megkezdését késleltetik, minek folytán a készletek igen megcsökkentek. A bécsi és kőbányai sertéspiac szilárd-sága a zsirneműekre is kihatott és egy a szalonna, mint a zsír árai a mult hetiekhez képest 1/2 frittal emelkedtek.

Gyapju-üzlet. November 7. (Altschuhl és Tarsa tudósítása a «Köztelek» részére.) A november havi gyapjuvásár, mely 1-én kezdődött és még folyamathan van, változatlan irányzatú. Fésűgyapjukban daczára, hogy egy kártolyfonó-gyár képviselője jelen van, jelentékeny üzlet nem köttetett, mert a gyapjuért oly alacsony árat ígért, melyet az eladók el nem fogadhattak. A szállítók felhasználták a kártolyfonó részéről ígért alacsony árakat saját céljaikra és több tétel fésűgyapjút vásároltak.

megközelítőleg az eddigi árakon. Középmínőségű gyapjút kevesen kerestek. A finom gyárilag mosott gyapjút valamivel olcsóbb áron adták el, a részleteket az eladott mennyiségről és az elért árról legközelebbi jelentésünkben fogjuk közzétenni.

Nyersbőrök. November 6. (*Wolfner Gyula* és társa jelentése a „Köztelek” részére.) Juhbőrök. A vásár eddigi folyamán körülbelül 15–20.000 db ürbőr adatott el és pedig a rossz gyapjárak befolyása alatt 30–40 krral páronként az eddigi áraknál olcsóbban, mely árak mellett a vásárra hozott árú el is kelt. Keleti eredetű durva juh-bőrökben az árak szintén engednek, miután egyrészt a durva gyapjuzsűt szintén pang, másrészt pedig, mert a száraz idő következtében a timárok is tartózkodók bevásárlásaikkal *Marhabőrökben* az üzlet változatlan, míg a *lőbőrök ára* tetemesen visszament, ennek dacára a vásárra jött idegen gyárosok elutaztak, a nélkül, hogy vásároltak volna. Az ár 8–8⁵ frt páronként.

Műtrágyák. (*Sátori Miksa és Mór* czég jelentése a „Köztelek” részére.) A korán beállt télies időjárás a mezőgazdasági munkálatokat nagyon hátráltatja, mind a mellett Thomas salakra és kénsavas kálira későbbi szállításra kedvező módon érkeznek rendelések. Az árak változatlanok maradtak. *Thomas-salak* 20% foszforsav és 75% porfinomság szavatolással kilopercenként 16³/₄ kr. — *Kénsavas kál* 88% (K₂SO₄) szavatolással métermázsánként 12 frt. — *Csontliszt-superfoszfát* 16–18% vízben oldható, foszforsav tartalommal métermázsánként 6 frt 50 kr. Ezen jegyzések egész waggonrakományok vételénél, a budapesti dunaparti teherpályaudvarhoz szállítva, készpénz fizetés mellett értendőnek.

Élelmiszkek a budapesti hetivásáron 1891. évi november hó 6-án. (A fővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Húsvásár. Az István-terti sertéshúsvásárra hoztak *vidékről* 155 db sertést és 12 db süldőt: helybeli 45 árus 68 db sertést hozott. Árak nagyban 44–45 frt mmknt; a kicsinybeni árak a múlt hetiek; a készlet meglehetősen kereslet mellett erősen fogy.

A halvásár úgy a nagyban, mint a detail-eladásnál igen élénk volt, a kereslet oly nagy volt a középmínőségű (jegelt) halaknál, hogy a készlet egyes halkereskedőknél kevéssé mutatkozott. Felhozott helybeli halkereskedők által körülbelül 80 q, vidéki halászok által (Velence, Ráczeve, Fehérvár, Agárd vidékéről) 10 kocsin cc. 12 q. a. — Vidékről hozott hal nagy részben a helybeli halkereskedők által vásároltatott meg, — a többi detail-árúsítás útján gyorsan talált vevőre, vidéki halkereskedők összes készlete eladatott, míg a helybeli halkereskedőknél 1/2-ada a halnak (csak élő) eladatlan maradt. Árak a nagy ke. eslet folytán emelkedtek. — Kisebb piacokra a vidékről ezuttal erősebb volt a felhozatal a szokottnál, s csak a Hunyady-terre mintegy 15 vidéki (fehérmegyei s pestmegyei) halász érkezett. A kereslet is élénk volt, miért is az árak kedvezően alakultak.

Baromfi (elő): Érkezett a Fővámterti piacra, a szokott vidékekről vaspályán kb. 7500 db; 70 kocsin kb. 5800–6000 db; hátton 4–500 db, összesen kb. 14.000 db. Még várható vaspályán kb. 1500 és hajón kb. 1000 db. — Élénk vásár mellett az árak változatlanok. Nagybani árak jegyzettettek: csirke 84 drb 50 frt; káppan 34 drb 24 frt; hizott réce 46 db 41 frt; hizott liba 18 drb 46 frt; 36 drb 80 frt; pulyka 120 drb 198 frt. — Az új vásártérre mintegy 10.400 drb baromfi érkezett, mely élénk kereslet mellett emelkedő árakon kelt. Ezen a vásáron az árak következőleg jegyzettettek: Tyúk páronként 1.30–1.40, csirke 45–80 kr. Káppan párja: hizott 1.80, sovány 1.30–1.40. Réce: hizott 1.60–1.80, sovány 1.10–1.30. Lud: hizott 4.60–6.20, sovány 2.80–3.30. Pulyka: hizott 4–4.50, sovány 2.50–2.80. — *Tisztított baromfi vásár:* az István-terren mintegy 2–3000 db kinálattal és élénk kereslet mellett változatlan árakon kelt.

Tojás: Érkezett eddig a Fővámterre a szokott vidékekről vaspályán kb. 15.000 db., 2 kocsin kb. 8000 db., összesen kb. 23.000 db. — Várható még m. e. 4–5000 db. — A készlet élénk forgalom mellett gyorsan kelt el. — Nagybani árak: 1 láda friss (á. 1440 db.) 37–38 frt.; 1 láda meszes 35–36 frt. — Egy forintért: friss 35–36 db.; meszes 37–39 db. — Az új vásártérren m. e. 14–15.000 db. volt készletben, mely a következő árakon kinálattal: friss 100 db. 2 frt 70 kr., meszes 2 frt 50–2.60 kr.; 40 kr-ért 13–14 darabot; meszesből 15–16 darabot adtak.

Zöldség: Káposzta hozatott a fővámterre 1:0–200 kocsin kb. 40.000 fej; a Fer. József-rakp. piacra hajón kb. 62.500 fej, összesen 102.500 fej. — A vásár élénk ugyan de a nagy készletből jó rész visszamaradt. — Nagybani árak: egy-egy kocsi rakomány (á. 200–250 fej) 9.50–12 frt; 100 db 3–6.50-ig. — Burgonya érk. a Fer. József-rakp. piacra 15 kocsin kb. 60 q; hajón kb. 110 q, összesen 170 q. — Nagybani árak: 1 q 2–2.30. — Egyéb zöldség érkezett a Fer. József-rakparti piacra vízi járműveken kb. 1200 q, kocsiokon kb. 150 q, összesen kb. 1350 q. — A vásár élénk ugyan, de a nagy készletből jó rész visszamaradt. — Nagybani árak: 100 csomó 1–5 frt. — Kisebb piacokon a zöldségvásár csakis a detail árúsításból áll, a forgalom és az árak változatlanok.

Gyümölcs: Érkezett a Fer. József-rakp. piacra hajón kb. 15 q, vaspályán Kecskemét vidékéről, Erdélyből és Steierországból kb. 400 q, összesen kb. 415 q. — A vásár élénk ugyan, de a nagy készlet jó része még visszamaradt. — Az alma nagybani ára: 1 q 6–10 frt.

— Érkezett azonkívül a Ferenc József-rakparti piacra gesztenye vaspályán Olasz-, Horváth- és Tirolországból kb. 150 q. — Ez utóbbi czikk az élénk kereslet dacára is lassan fogy, és kb. estig árusították. — Nagybani árak: gesztenye 1 q 8 frt; 20 liter 1.30–1.40-ig. — Maróni 1 q 14–20 frt.

Budapesti takarmányvásár (a VIII. ker. Teleky-terén.) 1891. nov. 3-án. (A fővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott 147 szekér rétszéna, 130 szekér muhar, 54 szekér zsupszalma, 4 szekér alomszalma, 5 szekér szecska. Jó kereslet mellett a forgalom igen élénk. Jegyzettük: mm. réti széna 200–240, muhar 200–225, alomszalma 190–200 szecska 260–270, frt, zsupszalma 100 kévéje 1300–1600 frt, 1 kévé 16–18 kr.

Állatvásárok.

Budapesti marhavásár. (*Wilhelm Ignác* fővárosi állatorvos jelentése a „Köztelek” részére.) November hó 5-én. (*Gazdasági- és tenyészmárha*) Felhajtott: mintegy 240 db gazdasági ökör (— elsőrendű jármos, 50 db középmínőségű jármos, a többi alárendelt minőségű jármos és bekötőni való ökök); 193 darab fejős tehén (15 darab fehér szőrű magyar, 100 darab tarka, kevert származású, 60 darab bonyhádi (tolnamegyei) és 18 darab stíriai tehén). — Tekintettel arra, hogy f. h. 8 és 9-én helyben országos vásár tartatik, a gazdasági ökök a mai vásárra csak igen csekély mennyiségben hajtottak fel s ezeknek is nagy része, a nagyobb birtokosoknak a vásártól való elmaradása folytán, eladatlanul az országos vásárra maradt. — A fejős tehénvásár e héten is, a nagy számban megjelent tejjgazdasággal foglalkozó birtokosoknak a vásárlásban kifejtett tevékenysége folytán, élénk hangulatban bonyolítottatott le. Az árak a múlt heti jegyzéshez mérten javultak. — *Az egyes vevők közül említendő:*

Kubinyi L. (Tápió-Szt.-Márton) 19 db b. v. ö. párja 225 frt
Linczer K. (Budapest) 29 db bekötőni való ö. párja 280 „
és 30 frt métermázsánként (előszuliban).
Pannonhalmi főpátság (Pa-Tarján) 76 db részint jármos, részint bekötőni való ö. 24–26 frt mm.kint (előszuliban).
Kufler L. (Dorován) 11 db bekötőni való ö. párja 245 „
Csányi Á. (Hatvan) 14 db f. t. dbja 160–200 „
Schwarz Gyula (Gyapoly) 14 db f. t. dbja 180 „
Schosberger K. (Pa-Damos) 10 db f. t. dbja 120–140 „
Cséry L. (Pa-Szt.-Lőrincz) 7 db f. t. dbja 150 „
Egyedi L. (Ujpest) 5 db f. t. dbja 167¹/₂ „

Követhető árakra jegyzettük, páronként:

Elsőrendű jármos ökör . . . . . 200–230 frt
Középmínőségű j. ökör . . . . . 140–185 „
Alárendelt minőségű j. ökör . . . . . 200–280 „
Bekötőni való ökök . . . . .

Súly szerint:
Jármos ökör . . . . . 26 „
Bekötőni való ökök . . . . . 23–30 „
métermázsánként (előszuliban).

Fejős tehénekért.
Fehér szőrű magyar tehén . . . . . 59–110 frt
Tarka, kevert származású . . . . . 85–152 „
Bonyhádi (tolnamegyei) . . . . . 90–200 „
Stíriai . . . . . 88–150 „
fizettetett darabonként.

Budapesti vágómarhavásár november 5. (*Wilhelm Ignác* fővárosi állatorvos jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtott: 3002 db vágómarha és pedig 414 db magyar ökör, 766 db magyar tehén, 1549 db szerbiai ökör, 67 db szerbiai tehén, 70 db bika és 133 db bivaly. Az e heti vásár általában, különösen pedig a középmínőségű husmarhára, igen élénk hangulatban folyt; mi főleg a nagy-számú vidéki vevők jelenlétének, de a helybeli és környékbeli nagyobb húsüzemeknek is tulajdonítható. Az árak általában 1–2 frttal emelkedtek métermázsánként. *Követhető árakra jegyzettük:* Magyar legelőökör 1. rendű 29–32 frt, magyar legelőökör középmínőségű 23–27 frt, magyar tehén 1. rendű 24¹/₂–28 frt, magyar tehén középmínőségű 21–23 frt, szerbiai ökör jobb minőségű 28–31 frt, kivételesen 33 frt, szerbiai ökör gyengébb minőségű 21–25 frt, bika 24–28 kivételesen 32 frt, bivaly 17–23¹/₂, métermázsánként (előszuliban.) Páronként: Bika 160–328 frt, páronként: magyar tehén 120–270 frt.

Budapesti heti lóvásár november 5. (*Hembach Gyula* fővárosi vásárfelügyelő jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtott 346 db. Eladatott 91 db. Csekély felhajtás és a felhajtott anyag középmínősége okozta, hogy a vásáron megjelent vevők szükségletük beszerzését vasárnap és hétfőn tartandó „Lipót napi” országos lóvásárra halasztották, a felhajtott egynehány jobb minőségű ló a török kormány részére Schwimmer és társa czég által vásároltatott meg. Általában véve a mai hetivásár lánnya volt. Következő árak jegyzettettek: hátas —, könnyű kocsi (jukker) 100–180, nehéz igás (fuvarosló) 80–150, nehéz kocsi (hintós) —, közönséges igás (parasztló) 27–82, ponny —, bécsi vágóra 27 db, 18–48 állatkeret részére, levágásra 3 db 9–12 frt fizettetett darabonként.

Kőbányai sertésvásár november 6. (Első magyar sertéshizlaló részvénytársaság telefon jelentése a „Köztelek” részére.) Az árak emelkedtek s megszilárdultak, a csekély felhajtás folytán. Heti átlagárak: magyar válogatott árú 320–380 kgr. nehéz 46 46¹/₂ kr.; 280–300 kgr. nehéz 46¹/₂–47kr. Öreg 300 kg. tult 44–45 kr, vidéki sertés könnyű 43–45 kr. Szerb 45 kr; páronként 45 kgr. élet-

súlylevonás és 4% engedmény szokásos. Elcségarak: Tengeri — frt, árpa új — frt. — Kőbányán átveve. Helyi állomány október 30-án maradt 131.572 drb. Hozzájött felhajtás belföldről 6079 drb. Szerbiából 1282 drb, azaz: 7361 drb, összesen 138933 drb — Elhajtás: budapesti fogyasztásra (I–X. ker.) 3558 drb, belföldre 860 drb, Bécsbe 1095 drb, Morvaország és Sziléziába 2025 drb, Ausztriába 358 drb, Németbirodalomba 5321 drb, egyéb birod. 56 db. Szappargyárakban feldolg. 60 db. összesen 13273 db, e szerint maradt állomány 125.660 db. A részv. szállásokban 19.090 drb van elhelyezve. Az egészségi és transzito szállásokban maradt október 30-án 6961 drb. Felhajtás: Szerbiából 1282 drb, Romániából 6961 drb, összesen 8243. Elhajtás 3313 drb; maradt állomány 4930: szerb —, román. — Az egészségi szemlénél jan 1-től máig 9070 drb. a fogyasztás alól kivonatot: és technikai célokra feldolgoztatott.

Bécsi juhvásár november 5. (A „Magyar Agrícola” jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtás: 6668 db, az irányzat lánnya. Árak: kiviteli juh 17–22 frt kivét. 24 frt. Raczka juh 11–16 frt, mustarbirka 7–14 frt páronként.

Bécsi szurómarhavásár, november hó 5. (A „Magyar Agrícola” jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtás: 2800 db borjú, 1951 db első sertés, 1331 db vágott sertés, 1294 db vágott ürü, 203 bárány. A borjúárak ugyanoly magasak, mint a múlt héten. Vágott sertés és juhárak a nagymérvű hozatal következtében alig tartották magukat. Árak: vágott borjú 50–56, első oszt. 58–60, kitiűnő 62–66, fiatal sertés 32–38, vágott nehéz sertés 40–46, első oszt. süldő 46–50, vágott ürü 38–40 kr. klgknt, bárány 5–10 frt párja.

Aradi országos vásár (A „Köztelek” tudósítása) A vásár általában élénk forgalmu volt. Gabonában a vásárra rendszerint nagyon csekély a behozatal. Buzát behozták valami 4.0 mmzását, mely 9.60–80 kr. ár között kelt. Tengeri valami 350 mm. lehetett, 3.80–85 frtjával adt. k. Szilvapálinka 500 hkl. körül volt a vásáron, ebből 200 hl volt a gyenge tiszta pálinka, mely fokonként 1 frt 50 krjával kelt. 300 hl-ert a kereskedők adtak el 1.25–30 krjával. Szilvaizt behoztak mintegy 600 mmzását s 16–18 frtjával adták. Mogyoró 100 mm. 15–18 frtjával. A baromvásár nagyon élénk volt. Szarvasmarhát felhajtottak 2500 darabot, az ökök páronként 240–260 frtjával, a tehének darabonként 260 frtjával keltek. Lovat mintegy 1600 darabot hajtottak föl, az urasági lovat 280–550 frtjával adták páronként, a parasztlóvak 80–90 frtjával keltek darabonként. Fényüzésre szánt lovakban sem volt hiány. A lovakat nagyrészt budapesti és szabadkai kereskedők vásárolták meg.

Nagy-kun-madarasi marhavásár október hó 25-én. (A közösi vásárbíró tudósítása a „Köztelek” részére.) Árak: igásökör 280–400 frt, igásökör kisbirtokos czéljaira 240–280 frt, magyar tinó 1 éves 60–80 frt, 2 éves 65–85 frt, 3 éves 180–230 frt, tehén 110–210 frt, üsző 1 éves 80–100 frt, 2 éves 100–120 frt páronként. Igláló 70–150 frt, hintósló 120–200 frt, parasztló 30–75 frt darabonként. Anyajuh bárányostól kétnyiretől 11–16 frt, sovány ürü 10–13 frt, öreg 14–15 frt, mustarbirka 4–9 frt, bárány 4–6 frt páronként. Nevelőkozza malacostól 35–40 frt, süldő 1 éves 20–40 frt, 1¹/₂ éves 25–40 frt, 2 éves 28–40 frt.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. J. Gencs. A beküldött cikkek közül egy legközelebb sorra kerül. A többitől még nem szóihatunk.
Dr. R. Z. Kaposvár. Kisse terjedelmes, úgy, hogy egy ily sokoldalú lapban egyszerre nem közölhető. Külön levélünk megy az ügyben.
P. B. Kassa. Vettük a könyvismertetőt, azonban nem közölhetjük, miután növényntani rovatvezetőnk ugyan-csak a könyvről szóló ismertetése már ki van szedve.
B. A. Magyar-Óvár. Köszönet a feleletért. A cikket okvetlenül hozzuk.
Sz. B. Ada. Tudósítások között közöljük.
Cs. K. Gyöngyös. Az önszegélyző hitelszövegetkeztéről szivesen vesszünk egy rövid vegyes hirt, fél egész 1/4, hasábosat. A tudósítást felhasználjuk.

Kiadóhivatali üzenetek.

Z. J. Zaturcsa. A 4 ik számot elküldtük.
Cs. S. M.-Óvár. Egy példányt beszüntítettünk.
D. K. Budapest. Az új címre küldjük.
P. G. Tura. A második és nyolcadik számot elküldtük és évente állandó tiszteletdíjnyit megindítottunk.
K. J. Akli. Intézkedtünk.
G. M. Rimaszombat. Kívánságának eleget tettünk.
M. A. Budapest. A táplapokat postára adtuk.
H. J. Budapest. A szövegváltozást eszközöljük.
Sch. F. Konyár. Válasz ment.

Az Országos magyar gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Dr. Darányi Ignác, Forster Géza, Kvassay Jenő, Máday Izidor, Rakovszky István — A szerkesztés- és kiadásért felelős: Forster Géza. — Szerkesztéssel megbízva: Baross Károly. Társzerkesztő: Rubinek Gyula.

Lóhere-, luczerna- és répamag

legmagasabb napi áron vásároltatik

HALDEK IGNÁCZ

magnagykereskedésében

Budapest, Károly-körút 9. szám.

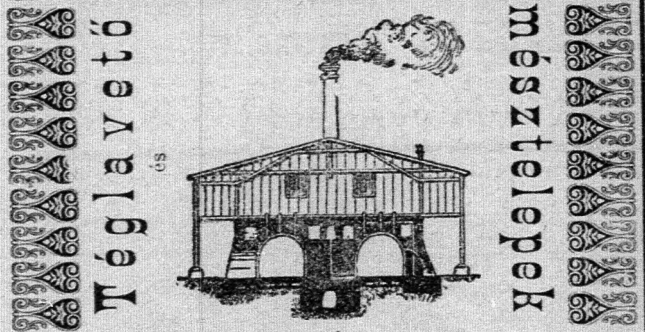
SZIVATTYÚK és MÉRLEGEK

minden fajtájuk
Inoxydált szivattyúk.

minden célra.
Commandit-Gesellschaft

***** Rozsdamentes. *****
W. GARVENS, WIEN, I. Bez., Wallfischgasse 14.

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Tégla- és téglavető

FÜLKE-KÖRKEMENCZÉK nagy és kis üzemre.
Téglagyári berendezések és építések átvétele, tervek és gépezetek szállítása, felügyelő és munkaszemélyzet közvetítése. Elvállalok egész gyártást kikötött mennyiségre és kezeskedem, hogy 1000 drb jól égetett téglához (törés nélkül) 2 mm. aprószen, 100 mm. méshöz 26 mm. szénpor elegendő.

Szállítok hozzátartozó gőztéglasajtókat stb. Száz meg száz elismerő és ajánlólevelet előmutathatok, többek közt: Zichy, Lónyay-Menyhért, Majláth Gergely gróftól, Tenola műépítészől, Luczenbacher Páltól, Mezőtúr és H.-M.-Vásárhely városoktól, Zsoldos Ferencz szentesi gyarostól, Viktorin, meinkai bányatulajdonostól, Lobkowitz hercegtől, Hoffmannól Prágából, Riedenau lovagtól Bécsből: Zala-Egerszeg és Kopremitz városoktól, Aigner földbirtokostól Salzburghól, Nyitra városától stb.

WOJACZEK J. H.

építési vállalkozó, specialista téglá, cement és mészégető-telepek építésében.

Alapított 1865-ben.

Budapest, huszár-utca 6. Bécs, Favoritenstrasse 17.

Megvételre kerestetik

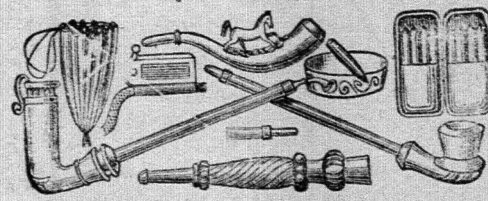
nagyobb mennyiségű

Szent-Lőrincz sima szőlővessző.

Ajánlatok a kiadóhivataltól intézendők.

Ázsiából sürgöny érkezett,

hogy ott isszonyu mennyiségű tajtékanyagra talál-
tak, miért is az európai gyárosok annyira zavarba
jöttek, hogy a kész tajtékárakat ki fele áran, ki
harmadán, ki negyedárán elárusítják. Magam is
odább adok a nagy készleten, még sósasem léte-
zett olcsó áron és pedig egy egész dohányzó-kesz-
let rajzzerint 10 drból.

10 darab összes ára 2 frt 86 kr.

- 1 valódi tajték szivar szipka borostyán szopóká-
val, díszdarab
- 1 mű-tajtékpipa ezüstözött kupakkal felszerelve.
- 1 hozzáillő szagos meggyfaszár szopókával.
- 1 valódi tajték cigareta-szipka borostyán-szopó-
kával
- 1 kitűnő tartós bőr-dohányzacskó, magyaros
- 1 csinos kiállítású szivartartóca.
- 1 hasonló gyufatartó, igen czélszerű.
- 1 műtajték-csibuk, törökös házipipa.
- 1 hozzáillő kellemes pipaszár-szopókával.
- 1 hamutartó csésze préselt ozimmal.

Kijelentem, hogy mind a 10 tárgy ára 2 frt 86 kr.,
holott sokkal nagyobb értékűek, mivel a valódi tajték-
árak kitűnően szivódnak. Megrendeléseket postautá-
vét mellett eszközöl.

Meerscham-Waaren-Abtheilung
FEKETE, Wien, V., Rüdigerstrasse 1 K.

Tűzoltószer.

Teljes tűzoltói felszerelések, tömlők, sza-
badalm. szerkezetű tüzi fecskendők
községek, tűzoltóságok, gazdaságok
és gyárak részére, legkötőbb minő-
ségben, jótállás mellett, jutányos árban
kaphatók

Tarnóczy

tűzoltó- és gépgyár részvény-
társaságnál

Budapest.

Gyár: Mintatelep:

Külső váci ut 1527. sz. - Váci körút 78. sz.

Anyarozs

nagyobb mennyiségekben
vásároltatik. Minták és
ajánlatok intézendők

G. & R. FRITZ, Bécs
I. Bräunerstrass 5.
Droguista céghez.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyár és vasöntőde

Magyarországi főraktára: BUDAPESTEN, Váci-körút 60.

Ajánlja kitűnő szerkezetűeknek elismert sorvető és szóravető gépeit, egye-
temes és mélyítő aczel ekéit, 2-ös, 3-mas és 4-es vaskéit. Különbö-
boronait, minden fajta szecskavágó, répvágó, kukoriczamorzsoló- és
darálógepeit kézi-, járgány- és gőzhajtásra, úgyszinté takarmányfűlesztő
gőzkészülékeit a legjutányosabb árak mellett.

== Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek. ==

A legjobb tejelő- és tenyésztő-állatok!

Felsőinntali tenyésztőmarha	180	220	frt.
fejős tehén	160	185	kr.
Sterzingi tehén	160	200	kr.
Etschthali	150	200	kr.

Mind egészséges, fiatal, tejjagdag anyag, hasas
vagy borjas állapotban, bérmentve bármely álló-
másra Budapestig.

Azon uraságoknak, kik Tirolba jönnek, minden darab után 5 forint
engedményt adok.

Tisztességes kiszolgálás biztosított a legjobb ajánlatok állanak rendelkezésre.

KOPATSCHEK A. és Társa

Silz, Oberinntal, Tirolban.

Vasúti és távirat-állomás.

LŐRINCZ ISTVÁN

czipész-mester

Budapest, Muzeum-körút 7.

Készít mindennemű férfi-lábbelit, különösen gazdász-, er-
dész- és vadász-csizmákat.

Vidéki megrendelések pontosan és jól teljesítetnek.

Gácsi posztó-gyár

BUDAPEST, FÜRDŐ-UTCZA 10.

Van szerencsénk ezennel a n. é. közönség szives tudomására
hozni, hogy miként az előző években, ugy az idén is mindennemű
posztó és gypju divat-kelmén kívül pokróczokat
is gyártunk tiszta gypjuból, melyek a közfoglalomban előforduló
silányabb árakat tartósság tekintetében jóval fölülműlják.

A lópokróczokat 136 cm. széles, 3 pár nagy vagy 4 pár
kisebb lóra való sima szürke és kockás színben, valamint 155 cm.
széles 5 legnagyobb lóra való sima és szürke, vörös csikos
színű végekben gyártjuk, melyek ára végenként 26 forint, bármely
vasuti vagy gőzhajó-állomásra bérmentve szállitva, úgyszintén finom
drapp színű (ugynevezett angol) lovagló takarókat darabonként 9
forintjával, kék vagy vörös posztóval szegélyezve 10 forint

Baranyai zöld szőlő-
ojtás.
Irtá Dezső Miklós.
Ára 30 kr.
Kapható a kiadóhivataltól.

Bankkölcson.

Törlesztéssel együtt 45 évre 5³/₄ esetleg 5¹/₂%, minden 100 frt után 97 frt 50 kr.
fiztetetik ki készpénzben. **Becszköltség 150-250 frt.** — Ez nem látszik elő-
nyösnek, pedig mégis az, mert ha az összes bankokat Ausztriában és Magyarországon
összevéve taglaljuk, becs alapján egy sem ad oly magas kölcsönt mint ez, pedig fő,
hogy a birtokos összes tartozásait egy helyen convertálhassa.

KECZER BERTALAN, földbirtokos,

Sáros-Bogdány, via Abos.

Mezei egerek

tömeges és biztos kipusztítására ajánlom az általam készített és már eddig is sok előkelő uradalmakban, nagyobb gazdaságokban, ugyszinté több községekben a legjobb sikerrel használt

egér mérget

labdac alakban, eddigi tapasztalatok szerint 1 holdra 1-2 elegendőnek bizonyult; 100 kiló ára 45 frt, egy 5 kilós láda 3 frt o. é.

Bővebb értesítéssel bérmentve szolgálak

SIPŐCZ ISTVÁN

gyógyszerész
PÉCSETT, (Baranyamegye)

Szőleink

ujjálakítása.

Irta **Baross Károly.**

Ára 1 frt.

Kapható a kiadóhivatalban.

Szabadalmakat

nj találmányokra kieszközől és értékesít és védjegyeket lajstromoztat minden Államban

BENEDEK LAJOS és Társai
szabadalmi irodája
BUDAPEST,
muzeum-körut 10.
mely iroda a keresk. miniszterium 24324 86. számú körendeletével a föltalálók bizalmába ajánlatott és éventént 500-nál több szabadalmat eszközöl ki.

KWIZDA

kiz. szab.

restitutionsfluid (mosóvíz) lovak számára.

30 év óta a legjobb eredménnyel, több udvari istállóban, katonai és magán legnagyobb istállóban használtatik erősülésre és hosszabb strapációk után felépítésre. Nélkülözhetlen szer ficzomodások, inmeredések, kőszvény, bénulás és dagadások gyógyításánál. A lovat megerősíti és kiváló munkásságra képesíti.

Egy palack ára 1 frt 40 kr.

KWIZDA JÁN. FERENCZ

cs. és kir. osztrák és roman királyi udvari szállító, kerületi gyógyszerész

KORNEUBURGBAN, Bécs mellett.

Kitüntetés: 1885-iki budapesti országos kiállításon. — 1890. az országos iparegyesület által, nagy arany éremmel. — 1890. bécsi gazdasági és erdőészeti kiállításon nagy díszoklevéllel.

Fischer és Heidelberg, Budapest

Karbololeum + Creolinum Hungaricum
vegyészeti termékek gyára.

Gyár: IX., Soroksári-ut 52. — Városi iroda: Arany János-utca 25.

Tüzmentes, vízmentes, olcsó gazdasági és gyári épületekhez.

Tüzmentes, vízmentes, olcsó gazdasági és gyári épületekhez

Fedéllemez-tetőzet.

Fedéseket sima fedéllemezrel és facement-befödéseket teljes jótállás mellett elvállalnak.

Árjegyzékek és Utasítások ingyen és bérmentve.

HIRDETÉSEK
felvételnek a kiadóhivatalban.

Bizomány és ügynökség.

Bevásárlás és eladás, bankszerű kölcsön mindennemű

termények és árúkra.

Hahn Moritz

BÉCS, II. Franzensbrückenstrasse Nr. 17. (Lagerhaus.)

Transito raktár. — Telefon 3262.

Borkezeléshez

való jutalomdíjazott cikkek és eszközök

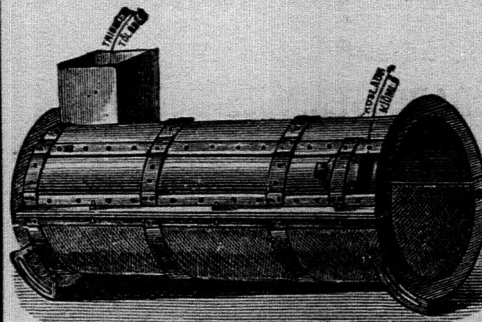
legjobb minőségben és legolcsóbban kaphatók

Watterich Arnold-nál
Budapest, Dohány-u. 1.

Árjegyzék és kezelési könyv ingyen.

GRAEPEL HUGÓ

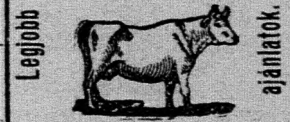
szabadalm. löhere-tokaszoló

GRAEPEL HUGÓ gépgyárosnál, Budapesten.

V. Kőlásházai ut 46. sz. a., volt Broghe-féle gyár.

készüléke, minden cseplő géphez alkalmas, 25 százalékkal nagyobb munkaképesség mint bármely más készülék. Legkitünőbb szerkezet legolcsóbb árban

Pinzgau faju

tenyészmarha és fejős teheneket, továbbá dikákat és üszöket olcsón és legnagyobb válsztekben szállít

Eberhardt György,
St-Johann
in Pongau, Salzburg.

Az összes idei kiállításokon u. m. Nagy-Szombat, Komárom, Temesvár, Zágráb és Vácott legelső és legmagasabb kitüntetés: nagy díszokmány!

Gyár: **MOSONBAN**
(alakult 1856).

KÜHNE E.

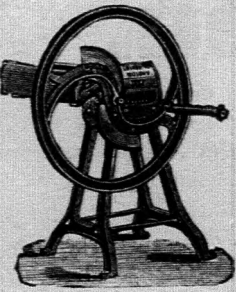
Főraktár: **BUDAPEST**
VI. Váci-körut 21.

gazdasági gépgyára

ajánlja a t. gazdaközönségnek legújabb szerkezetű szecska- és répavágóit, egy kézi mint erőhajtásra. Répa és burgonyamosóit, darálókat, «kis óriás» csutkás tengeri darálót, tengeri morzsolókat.

Hungaria Drill, Balance Drill hegyi sorvetőgépeit, szörvavetőket, Laacke-féle boronákat egy szántóföldre mint rétekre, stb

Árjegyzékek bérmentve küldetnek.

676. szám alatt.
Hibourin

nyalánkságot képez, azt maguk keresik fel. — Az eredmény oly bizonyos, hogy a hol személyesen vezetem az irtást, csak teljes siker után igénylek fizetést. De szeremet épen olyan biztos eredménnyel bárki is, szakember nélkül alkalmazhatja.

A szer biztos voltát kitűnő és hízegő bizonyítványaim igazolják. E szerből 25 dgr. 1 frtért egy körülbelül 100 □-ölnyi térségre elég, ezen kiszámítás mervadó nagyobb területekre nézve is.

Kitűnő rovarporom kilója 4 frtért kapható, legkisebb szállítható mennyiség 5 dgr. — Az általam feltalált ürgek, hűrsőgők, mezei egerek irtására biztos koczkaalakú szer, mely egyszerűen kirakandó, a kgr. 4 frt, évekig eláll, 1 kgr. = 700 koczka.

vegysz. cikkek készítője

Felette fontos

mezőgazdák, iparosok, háztulajdonosok, gyárosoknak.

30 évi gyakorlat után sikerült a patkányok és egerek kiirtására oly szert feltalálnom, mely utasításaim szerint alkalmazva feltűnő és biztos eredményt ad. A szer chemiaillag a patkányok falánk természetének megfelelőleg van összeállítva és mivel részükre

RAABER ADOLF

BUDAPEST Váci-körut 31.

PERONOSPORA VITICOLA.

Irta: **Sajo Károly.**

Ára: 1 frt 50 kr. — Kapható a kiadóhivatalban.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom termé-
nyei, továbbá állást keresők és adók hirdeté-
nyei vételnek fel e kedvezményes rovatban.

KIS HIRDETÉSEK.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden
szó 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésé-
nél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

Betöltendő állások.

Kerestek egy **nős ker-
tész**, ki a mű-, disz-, ugy
konyhakertészetben és gyü-
mő csfa-tenyésztésben töké-
letesen jártas. — Ajánlatok
bizonyítvány - másolatokkal
küldendők: „**Uradalmi
Tisztartóság Tölcsány,**
posta **Pakod, Zalamegye.**
191

Állást keresők.

Egy az adai m. kir. föld-
mives-iskolát jó sikerrel be-
végzett katonamentes egyén
**magtáros, kulcsár, fel-
vigyázói vagy irnoki
állást keres.** Beszéli a
magyar nyelven kívül a né-
met és tót nyelvet s miután
Amerikában is megfordult,
ért angolul is. — Czim:
Zalibera Gusztáv, Tamás-
falva — Igló. 201

Gazdasági iskolát **végzett
gazdatiszt**, ki 12 évi gy-
akorlattal bír, magyar helyen
alkalmazást keres. Szíves
megkeresések Nagy-Sallóra,
Bars megye, poste restante
küldendők G. P. jegy alatt.
193

Gazdatiszt, nős, 13 éves
gyakorlattal, katonamentes,
szerény feltételek mellett
állást keres. Szíves ajánlatok
P. V. G. jelleg alatt a ki-
adóhivatalhoz küldendők.
164

Egy izr., 28 éves, nős, gyer-
mektelen **gazdatiszt**, ki
már 8 éven át nagy gazda-
ságokban alkalmazva volt,
a gazdaság mindegyében
kellő jártassággal bír. Ja-
nuár elsejére egy nagyobb
gazdaságban alkalmazást
keres, igényei szerények.
Czime megtudható a ki-
adóhivatalban V. F. jegy alatt.
202

Egy keresztény fiatal ember,
ki már 3 évig mint gazda-
sági irnok működött és ka-
tonai kötelezettségének ele-
get tett, **irnoki állást**
keres. Levelek 77. jegy
alatt a kiadóhivatalba kü-
lendők. 173

Egy az adai m. kir.
földmives-iskolát jó si-
kerrel végzett és jelenleg
18 éves, erős egészséges
testalkatú, szerbajku ifjú
gazdasági alkalmazást ke-
res. Beszél és ír kitűnően
magyarul is. A **nevezett is-
kola igazgatója** úgy öt,
mint egy teleséges növe-
dékét melegen ajánlja. 187

Okleveles gazdász, gép-
kezelő, tartalékos hadnagy,
jelenleg gazdasági irnok; a
magyar, német, oláh nyelvet
jól bírja, egy nagyobb ura-
dalomba jó állást keres.
Ajánlatok S. czimen a ki-
adóhivatalba. 166

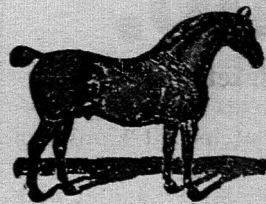
Földbirtok.

Kisbirtok. 5 szobából álló
kényelmes úri lak, pinceszék,
25 drb nagy állatra istállók,
színek, nagy pajta teljesen
bekerített, nagy gyümölcsfa
árványos udvaron. 21-30
hold szántófölddel együtt,
rövidebb vagy hosszabb
időre bérbé adó. — A kis-
birtok a fővárostól 1 1/2 óra
kocsijárányira fekszik, na-
ponként társaskocsi-közle-
kedéssel. Kiválóan alkalmas
pensionatusok vagy nyugal-
omba vonuló s a gazdál-
kodást és falusi életet ke-
velők részére, esetleg tehe-
nézset felállítására. —
Bővebbet a kiadóhivatal B.
P. jegy alatt. 149

Állatok.

Közel a fővároshoz **eladásra**
van felállítva 4 drb hitinő,
angol telivér apaktól szárm-
azó **méncsikó**, 1 1/2 éves,
3 1/2 éves és két drb 2 1/2
éves, rendkívül nagy és
szépen kifejlett állatok. —
Bővebbet a lap kiadóhiva-
tala M. jegy alatt. 190

Ménés-eladás. Ménéses
(nagyobbrészt Harry Hall
és Bibor Gidrán állami mé-
nektől származván) felosz-
latom és következő állomány
szabad kézből eladó: 2 db
7 éves, 4 db 5 1/2 éves, 2 db
4 1/2 éves vemhes kanca,
5 db 3 1/2 éves, 7 db 2 1/2
éves, 4 db 1 1/2 éves és 10
db idei csikó, összesen 34 db.
A venni szándékozók a
lovakat **Pusztaszeren Cson-
grádm.** posta- és vasut-
állomás Kistelek, **megté-
hetik és megvehetik a tulaj-
donostól Szobotka Adolf.**
200

Eladó: Egy pár 15 l magas
jukker ló, 6-7 éves vilá-
gos pej kanca, félvér, igen
gyors menő, 1100 frt; —
továbbá **egy pár 16 magas
herált**, 4 éves sötét pej be-
tanított csikoló félvérek 900

frt. Ajánlatok **Jaulusz Izidor
urhoz Forró-Encsre**, Abauj-
megye, vasuti és posta-állo-
más, intézendők. Ugyanott
megtékinthetők. 198

Eladó egy 3 1/2 éves **ménlő**,
165 cm. magas, sötét pej,
jegytelen, könnyebb jukker,
apja Ostreger 42, anyja ki-
tűnő félvér-kanca. Ára 800
frt. Megtekinthető a **conco-
hátú gazdaságban**. U. p. és
vasutállomás **Acs**, Komá-
rom megye. 101

Élő fák és növények.
**Riparia sauvage- és
portalis-keverék** kitű-
nően gyökerezett szőlő-
vessző eladó, a 1000 drb
40 frt. Hol? megmondja B.
jegy alatt a kiadóhivatal. 102

A **pészaki uraságnál**
10-15000 3-4 éves **egye-
nesszárú magas körisfa**,
átlag 12 frt száza, eladó.
Ugyanott kapható 40-50
hl. idei bór 22 forintjával.
Pészak, u. p. Nagy-Kikinda.
185

Diszcserjék. **Welgelia**,
Spirea, **Dentia**, **Juniperus**
Sabina, **Cidonia japonica**,
Buxus Tamarix, **Thuja** nagy
választékban eladó s kiva-
natra árjegyzéket küld a
kiadóhivatal (C. B.) 103

**Argenteuili spárgagyö-
kér.** 2 és 3 éves, kapható bár-
mely mennyiségben 100 db.
2 frt 1000 drb. 15 frt. Bő-
vebben értesít C. K. jegy
alatt a kiadóhivatal. 106

Őszi barackfa, amerikai
és európai legkitűnőbb fa-
jokban, darabja 60 és 40
kr. eladó. Kivánatra ár-
jegyzék küldetik, megkere-
sések K. M. jegy alatt a
kiadóhivatalhoz intézendők.
104

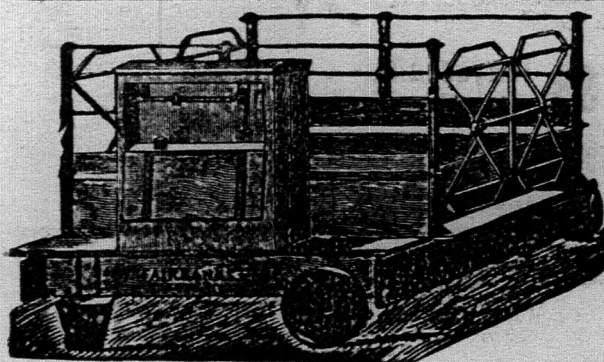
Utak mellé akác-sorfa,
2 méter magas, száza 20
frt, befásításra 3-4 éves
magoncok, száza 3 forint,
ezre 25 frt. Megrendelések
intézendők a kiadóhivatal-
hoz L. alatt. 107

Diszfák. **Acacia piramida-
lis**, **Gömbakác**, **Acacia mo-
nophilla**, **tarka levelű juhar**,
Acer negundo, **Bignonia Cal-
talpa**, **Rhus glabra**, **Populus**
Eugenie, **Populus piramida-
lis**, **Morus Fegyvernekiana**
(gömb szeder) eladó, hol?
megmondja G. alatt a ki-
adóhivatal. 105

Vegyesek.

**40,000 szőlőkaró ke-
restetik** megvételre, akár
tavaszi szállításra. Gömbö-
lyű fenyőfa-karó, erős, 5-6'
hosszu. — Ajánlatok e lap
kiadóhivatalához küldendők.
108

**Löhnert H.-féle
here- és luczernamag-
hámozó-dob** 4 1/2' széles
angol gözcséplő-gépbe, a
hozzávaló here-rostálkkal
együtt, kevéssé használt,
beszerzési ár feléért eladó.
További felvilágosítást nyújt
a kiadóhivatal. 109

FAIRBANKS MÉRLEGEK

a legtokéletebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek szá-
zados rendszerűek, tolosúlyos fémmérőkarral bírnak és a **hidra tett
terhet minden ponton egyenlően** mérlegelik.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésüknél fogva ugy hazánkban
mint a külföldön a legelső díjat nyert **legkitűnőbb mérlegek.**

Gazdasági, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

ezelszerű és a célnak megfelelő szerkezetüknel fogva **különösen a gazdák, gaz-
daságok és uradalmak** részére a legmelegebben ajánlhatjuk.

A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű **tizedes** mérlegek
árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasutra való feladás
költségei már befoglaltatnak. — **Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben
részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll.** Megrendelések közvetlen
központi irodánkhoz, **Andrássy-ut 12**, czimzendők. Árjegyzékkel, felvilágosítás-
sal szintén központi iro-
dánk szolgál.

Osztr.-magy. **FAIRBANKS-TÁRSASÁG**
mérleg- és gépgyár
JOHN BLOCK
Budapest, **Andrássy-ut 12.**
GYÁR: **UJ-PEST.**

Gőszántás.

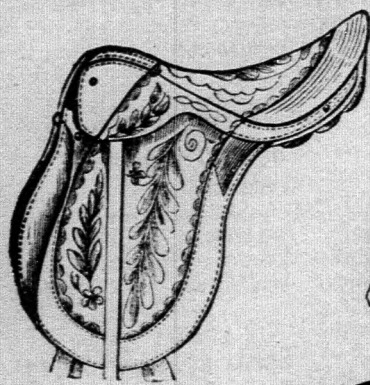
Mindazon t. gazdák, kik eredeti Fowler-féle gőzeinket vásárolni óhaj-
ják, vagy a gőszántás előnyeit Fowler-féle legújabb javított gőzeke-
mozgonyokkal és eszközökkel kibérlés általi használat mellett kipróbálni
kiványák, az igen kedvező feltételeket megkeresésükre nálunk azonnal
megtudhatják. — Néha használt Fowler-fele gőzeket is veszünk át ujak
szállítása alkalmával, tehát néhány általunk legjobb karba helyezett
használt gőzeke-gépezet nálunk mindig igen olcsón és pedig osztr. ért.
10,000 frtért rendelkezésre áll.

John Fowler & Co.

Budapesten
V. ker. váci-körút 76. szám a.

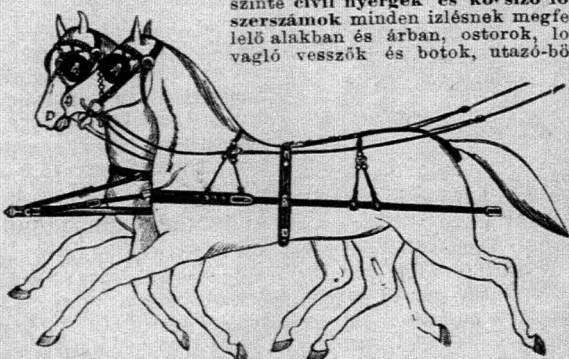
SZIGETI LAJOS

szij-, nyereg-gyártó és bőröndös
Budapest, VIII., Muzeum-körút 10.

röndök, szerszám- és lószántó-
eszközök. — Képes kimerítő ár-
jegyzék külön katonai nyereg-
szerekről és külön civil urak ré-
szére.

Ló- és birka-nyíró gépek
nagy választékban. — Ko-
csisok díjtalanul lesznek
elhelyezve.

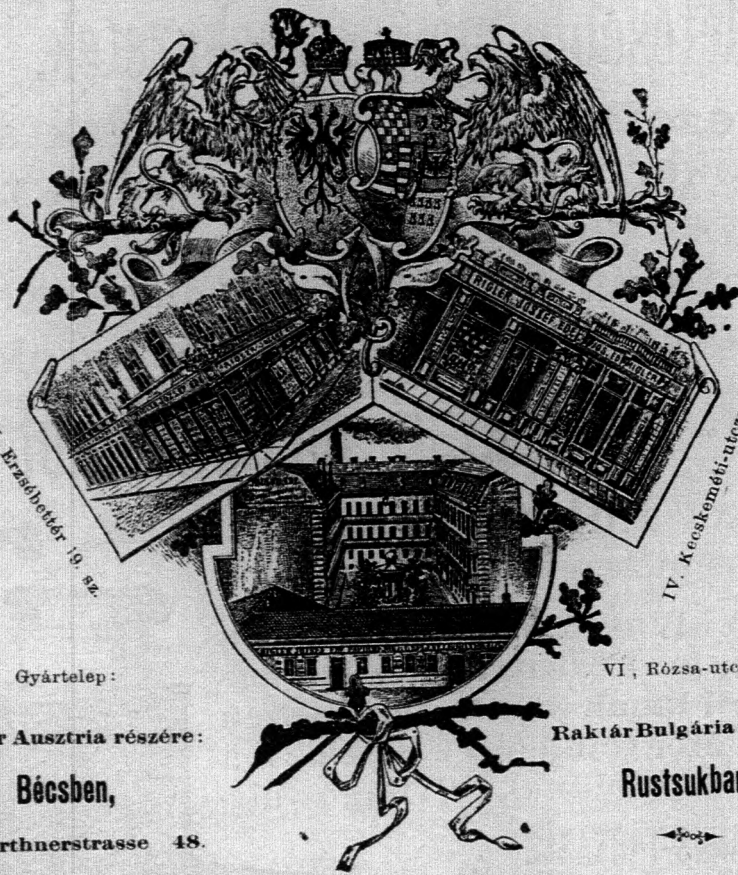
Tartalékos tiszt urak nyeregszereket kölcsönbe is kaphatnak.

A legnagyobb választék katonatiszti nyeregek és nye-
reg-szerekben előírás szerint jutányos áron, egy-
szinte civil nyeregek és kocsizó ló-
szerszámok minden izlésnek megfe-
lelő alakban és árban, osztrók, lo-
vagló vesszők és botok, utazó-bő-

RIGLER JÓZSEF EDE

CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI
PAPIRNEMŰGYÁRA

BUDAPESTEN.

Gyártelep:

VI., Rózsa-utca 55.

Raktár Ausztria részére:

Raktár Bulgária részére:

Bécsben,

Rustsukban.

L. Kärthnerstrasse 48.

Városi raktárak Budapesten, V., Erzsébet tér 19. szám és IV.,
Kecskeméti-utca 13. szám.

Gazdasági nyomtatványok és könyvek. — Dús választék irodai felszerelésekben.

Hungaria könyvnyomda nyomása, Budapest váci-körút 34.

SZEGEDI KENDERFONÓ-GYÁR RÉSZEKÉNY-TÁRSASÁG.

Kötélárak gazdaságok részére.

Istráng, kötőfék, marhakötél, kocszi- és széna-kötél, lóterhelő, ruhaszárító,
továbbá felhúzó-, csiga- és hajtó-kötelek, sodrony-kötelek, kenderszijak, bor-
szűrőzsákok, tömlők.

Kéve-kötő fonalak, finom hosszú kender- és géptisztító-kóc
válogatott I-ső rendű kenderből **kivételes jutányos áron**
kaphatók, a

Szegedi kenderfonó-gyár részvény-társaságnál.

Legelső kitüntetések: Bécs, Vác, Komárom, Gyöngyös, Temesvár.

Thomas-salak,

kénsavas kálival és chili salétrommal

óriási hatás elérhető,

különösen réteknél, répánál és szőlőnél.

Felvilágosítással szívesen szolgál

SÁTORI MIKSA és MÓR

phosphát-lisztgyár

Budapest, IX. ker., Dandár-utca 25. szám.

Fejős teheneket

minden faj, közvetlen importált elsőrendű állatokat

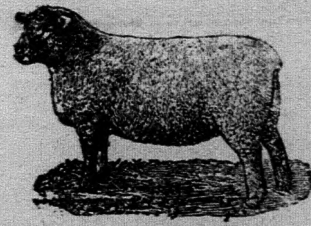
legjutányosabb áron,

mindennemű jótállás mellett szállít

DULLER és társa tenyésztáló-
kereskedő

Budapest, VII. szövetség-utca 11.

A magyar kir. gazdasági tanintézetek szállítója.

STERN R. FIAI

Károly-körút, Károly-laktanya.
Fennáll 1858 óta.

Hazai pokróczok.

1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, sötét alap 2 szép csikkal 107/115 cmtr. frt	1.48	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 107/145 cmtr. nagyságban	1.88	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	2.28	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	1.85	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	2.75	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	3.45	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	2.38	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	3.25	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	3.95	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	3.22	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	4.18	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	2.75	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	2.90	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	4.35	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	5.90	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	6.98	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	8.55	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	10.98	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	3.42	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	4.56	1 db pokrócz, strapára, vastag és erős, ugyanaz 145/100 cmtr. nagyságban	5.84
---	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	-------	--	------	--	------	--	------

Egeresi gipsz-műtrágya- és vegyi termékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomas-salak, egeresi trágyafosz-termekeit szavatolt tartalom mellett. Levelek és megrendelések a központi irodához

Budapest, Dorottya-utca 9. szám,

intézendők, mely szívesen szolgál felvilágosítással is.